

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilvánt. és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor terfoglata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyitdíj:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerüben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

A nagy éjszaka.

Az új idő, a kereszténység világtörténeli kezdőpontja, egy sötét éjszakához van kötve. A földet a sötétség szárnyai takarják mindenfelé, a világ alszik; csak néhány pásztor van ébren az ő nyája mellett, a hajnaleszillagot várja. Ebben a sötét, zajtalan éjszakában születik a Jézus. És mégis káprázat fog el, ha végig gondoljuk a Jézus születése éjjelével kapcsolatos szent történeli jelképes mozzanatokot, annyival inkább, ha végig gondoljuk azt a nagy szellemi világosságot, mely az első karácsonyi éjszakát követő két ezredév alatt támadt s a melyről mi csak életünk árán tudnánk lemondani.

Sötét éjszaka, a világ zajától, kíváncsi tekintetétől nem háborítatva születik az a gyermek, a ki magát a világ világosságának nevezte; a ki mint ilyen, oduikba kergette vissza az ő világ rémes szellemeit s ki merete mondani, hogy a ki ő utánna megy, nem jár az sötétben. Születésének csak egy tanuja van, a mindenható Isten, a ki egy szegény kézmives család földi közvetítésével, egy nyomoruságos istálló falai között adja őt át a világnak. Ez által szenteli fel a szegények apostolává s ki épen azért első rangu kötelességének ismeri felkeresni a világ szegényeit, hogy gazdagítsa őket lélekben s így megmentsse a társadalomnak, ami elveszendő vala. És annyi fenséges vonás van ebben a szegénységben, hogy nagyok, előkelők, fejedelmek tartózkodás nélkül lépnek be minden karácsonykor ebbe az alacsony istállóba s átérzik, hogy a szegények is az isteni háztartás kiegészítő részét képezik.

De ime zaj támad a néma éjben. Megnyilatkozik az ég a tűnődő pásztorok felett, angyali szó ébreszti fel a méla ábrándozókat s utasítja őket a kicsiny Betlehem felé, hol megszületett az emberiség nagy öröme; égi karok dicséneke tölti be a levegőt a szabadulást váró Izrael felett. Keleten Isten uja látszik a fényes csillagban, melynek lángsugára a Jézus bölcsőjéhez unszolja a bölcséket. Az öreg Simeonnak isteni sugallat

adja ajkaira eme hattudalt: uram bocsásd el szolgálodat békességgel, mert az én szemeim látták felkelni az idesség napját.

Minden, de minden az új idő hajnalhasadását jelenti ezen az éjszakán. Jósálatok vannak írva az égre és a földre. A sötét éjszakára rá van írva, hogy a homálynak és örvénylő sötétségnek nem lesz többé hatalma az emberi lelkek felett; az egy Istenhit drága ereklyéje felett örökös Izrael pásztorai homlokára rá van írva, hogy itt van a főpásztor, a ki életét adja az ő juháiért s vére árán teszi az egy Isten hitet közkincsévé az emberiségnek. Az angyali szózat a világtörténeli kiáltó szava: „nagy örömet hirdetek néktek;“ az emberiség vallás-erkölcsi világnézlete dőlőre jutott; a történeli új nyomonok tör magának, a föld új naprendszerbe lép. Az égi seregek tejtja a Jézus messiási utját világítja be, mintegy azt kiáltva: ime megszületett az a gyermek, a ki angyalokkal kívánja benépesíteni a földet s azt fogja mondani az élet estvejére jutott öregeknek: ha olyanok nem léteztek, mint a gyermekek, nem mehettek a mennyek országába. A keleti bölcsék képében a mythologia labirintjében elévedt és elfáradt s valami új szabadító eszme vágyódó bajnokait látjuk. Szóval ugy a hajnalváró pásztorok, mint a csillag után induló bölcsék egyazon lelki szükség kényszer nyomása alatt állanak. Vágyódásunk lényege ugyanaz, csak az alak más. A Simeon hattudalában a sárba temetkező ő világ gondolkozása van megszólaltatva.

Szóval mindenütt a vágyódás, reménykedés, az új építkezéshez való készület jeleivel találkozunk. És beteljesült-e az angyali üdvözet? Hogy beteljesült, bizonyosága az egész keresztény világ által vallásos áhitattal megszenteltetni szokott karácsony ünnepe, a melyen, ha csak pillanatra is, visszaemlékezünk az öröme hazájára. Bizonyosága a szellemi világosság, miveltség fényes napja, mely átható, meleg sugarait, nemesítő hatásait érezteti mindenütt, s mely a jászolbölcsőben született Jézus vallás-erkölcsi elveiből bontakozott ki. Bizonyosága az emberiség köztestvéri-

ségének ma-már senki által kétségbe nem vont tudata; a szerető égi atyához minden rólától ment gyermeki bizalommal teljes feltételekkel, a mely ment az Istenekkel pajtáskodó görög és rómaiak szeszélyes buzgólkodásától, de ment zrael népe egykori rabszolgai rettegésétől is, mióta Jézus kinyilatkoztatta, hogy Isten egyikünkétől sincs távol, sőt egyenesen bennünk van, s az Isten-imádás egyedül helyes formájának a lélekben és igazságban való imádást jelentette ki. Bizonyosága a társadalmi egység forrasztó anyagává vált keresztényen szeretet hatalma, mely erőszakos convulsiók kizárásával igyekszik áthidalni a nagy gazdagság és nagy nyomor közbevetését; a mely igyekszik megértetni, hogy a szeretet nem ismer faj és nyelvhatárt, a Krisztus nem ismer más elsőséget, mint a közhasznu szolgálat elsőségét.

De ki tudná mind elé sorolni azokat az új eszméket és életelveket, melyeket a Krisztus forgalomba hozott s az évezredek folyamán élő szó és tanítással, a templomok és iskolák útján átültetett és nagygyá nevelt az emberiség gondolkozási szellem-erkölcsi világában? Mi csak azt tudjuk, hogy nappal van s ezt a nappalt az a sötét bethlehemi éjszaka hozta nekünk, a melyre ma újból hálatelt szívvel gondolunk vissza.

Gyujtsunk tehát örömtüzeket minden háznál annak a megtartónak, a ki véget vetett az éjszakának mindörökre, s a ki irányzólag, építőleg velünk marad a világ végezetéig.

Ruszkay Gyula.

A legutóbbi megyebizottsági közgyűlésről szóló tudósításunk kiegészítéül a gyűlésnek a választásokon kívül napirendre tűzött egyéb tárgyairól röviden a következőkben emlékezünk meg. Hanvay Zoltán a kórházi bizottság elnöki tisztét családi körülményei miatt el nem vállalhatván, a főispán ajánlatára az Samarjay Jánossal töltesse be. Hosszabb eszmecsere tárgyát képezte a járásek új beosztása ügyében kiküldött bizottság jelentése, melyről lapunk egyik közelebbi számában már megemlékeztünk. — A kérdés tárgyalásában

TÁRCZA.

A szeretet ünnepén.

Oly várva vártunk; ime megjelentél Szeretnek magasztos ünnepe.
Szívünk öröme gyul; miként ha arra Láthatlan kéz balzsamot hintene,
Fájdalma oszlik; oh hatalmas Isten,
Érezzük, oh sejtjük, te munkálsz itten!

Bűn nyomja lelkét a föld gyermekének,
Sötét bűn ül az igazság felett;
Tisztítsd meg ettől az egész világot,
Küld el hozzánk egyetlen gyermeket,
Míg ő velünk lesz, a sáttán hatalmas
Megtörök, — — megtöri hited bizalma.

Gyujtsd meg újra csillagját Betlehemnek
Hadd szórjon fényt, mint Napkelet felett,
Az ige testet öltött — mondassuk — újra,
Köztünk lebeg békitő szellemed...
Tán a csodás fény új életet adna,
Oh gyujtsd meg azt bennünk népeknek Atyja!

Es míg ajkunkon zeng a hálának
Jóságodért, oh adj erőt nekünk
Szent számolynál tédre hullva hazánk
Régi dicsőségéért esdenünk;
Hallgasd meg, oh hallgasd meg szózatunkat:
Jó Istenünk tedd szabaddá honunkat!

Mihály Lajos.

Egy minta-anyós.

— Monológ. —

Irta: Dr. Kármán Zoltán.

Fiatal férj: (másfél éves házasság, kicsiny szöke bajszsal, kék szemekkel; egy könyvben lapozgat.) Valóban nem értem ezeket a mai írókat! Az anyós, és ismét

az anyós! Nem vehet az ember a Lezébe egyetlen egy ugynevezett szellemes könyvet, a melyben nem lenne egész halmaz szuró, esipó, maró, vágó, sült és sületlen vicez az anyósokról! Ime, ez itt a kezemben az „Anyós-életem“ Szörnyűség, mondhatom szörnyűség! Száz meg száz különböző módon szedi le a keresztvizet az anyósokról. Tessék például ezt meghallgatni: (Főolvas.)

„Nászuti levéltőredék... (Pista, az anyósához)... és ezek után meg lehet győződve, édes mütterkám, hogy mindennapi könyörgésemből foglalom bele a név, imádkozván ekkép: „de szabadíts meg a gonosztól.“

Hát nem gyilkos sarcasmus? S mindez vajjon miért? Mit vétettek, mikor, hol és kinek vétettek azok a szerencsétlen anyósok, hogy az ó-testamentumtól kezdve Bájligeti Adolár novelleitől minden rendű és rangu irodalmi műben a leggyarlóbb emberi lényekként szerepelnek, a legélesebb guny állandó ezéltáblául szolgáljanak?

Isten tudja! Én részéről, a magam tapasztalataiból itélve, egészen igazolatlanok, helytelenek, sőt — ki merem mondani — rut háltalanságnak tartom ezt az élezelődést. Az egész anyósi kar méltán és teljes joggal lázadhatna fel az ellen, vállalva, egyesült erővel. Legalább az én anyósom után itélve, már bocsánatot kérek, alaptalan rágalomnak, léghől kapott kohlománynak kell kijelentemem mind azt a rosszat, amit az anyósokról oly általános előszeretettel beszélnek.

Lássák, hölgyeim és uraim, általában azt mondják, hogy az anyós minden áron védelmébe veszi leányát veje ellenében. Ha az önök feleségeiknek, uraim, egy új kalapa van szükségük, az önök ellenállásával szemben a mamák legott kész szövetségesei duzzogó kis feleségeiknek. Sőt ha egy kis szoprán pityergésre kerül az asszony részéről a dolog, tüstént szolgálatkészen accompníroz neki az anyós ált kesergése. En részéről minderről mit sem tudok. Épen ellenkezőleg; ha az én kis feleségem kalapot, ruhát, blouse-t vagy bármi néven nevezendő új és divatos ruházati cikket óhajjt, az anyósom az, a ki keneteljesen figyelmezteti, hogy fiatal házasság háztartásában nem lehet eléggé ajánlani a takarékosságot, s minden képzelhető módon igyekszik lebeszél-

ni bevásárlási tervéről. Továbbá az általános meggyőződés szerint az anyós házsártos, zsémbes, örökké zsörtölődő, szóval valóságos kígyó. Ezen s általában egyéb olyan természetrajzi elnevezésekkel illetik őket, a melyeket nem épen a legrokonszenvesebb természetű fenevadak viselnek. Az én anyósom szelid, mint a kezes bárány, jóakaró, szívélyes és figyelmes, sőt sokszor valóban zavarba hoz tulzott előzékenységével. Sőt tovább megyek, hölgyeim és uraim, anyósom valósággal becézget s hízolgó szavakban nyilvánítja nem egyszerű, de gyakran irántam éreztet megtisztelő rokonszenvéit. Szellemi és testi előnyeimet készséggel ismeri el, holott az anyósokról azt mondják, hogy a legkegyetlenebb kritikusok, ha vejeik tulajdonságairól van szó. (Tetszelegve.) Egyébként ami igaz, igaz! Szellem és kellem dolgában nem a legutolsó vagyok s ha anyósom szelid pillantással (igen-igen, hiába szörnyűködnek: szelid pillantással) konstatálja, hogy esinos szöke bajuszom és szép kék szemem van, ezzel csak az igazságot mondja.

Tehát anyósom a természetrajzból is legfőbb egy szelid galambhoz volna hasonlítható.

Szóval, higgyék meg nekem, én, mint vő, anyósommal teljesen megvagyok elégedve és készséggel rántok kardot, azaz, hogy ragadok akár tollat is az anyósok védelmére. Természetesen, önök, az előítéletől elvakítva, még mindig kételkedve rázzák fejüket s egy némelyikük azt hiszi, hogy ez az anyós — a holdban van. Nem, oh nem! Itt van, megtestesülve, e sárgolyón, s házamat zíviesen és gyakran szerencsétlítő litogatásával, mely — oh páratlan anyósi gyöngédség — voltaképp inkább nekem szól, mint feleségemnek.

Ah, önök ott, tisztelt házassulandó urak, kezdenek kíváncsiak lenni, s a mint látom, szeretnék megkérdezni, hogy anyósomnak nincs-e vagy egy tuczat nővére, kiknek férjhez adó leányaik volnának, mert bizony önök is ebből a kitűnő materiából ohajtának — anyóst. Sajnos, az anyósomnak nincsenek nővérei; ő maga az állatvédő egyesület elnökének egyetlen leánya, kissé öregecske apósomnak rövid idő óta második felesége s így feleségemnek — mostoha anyja.

hosszabb-rövidebb felszólalásokkal résztvettek: Kubinyi Géza, Hevessy Bertalan Szentiványi Árpád és Bornemisza László alispán, s végül a felszólalók által ajánlott módosításokkal az állandó választmány javaslata fogadtatott el, mely — voltaképen ideiglenes intézkedés számba menvén — egyelőre érdemleges hozzászólás tárgyát nem képezheti. — Nevezetesebb tárgya volt még a közgyűlésnek a közigazgatási bizottság tagjainak újra választása, melynek eredménye az volt, hogy a bizottság eddigi tagjait, u. m. Szentiványi Árpádot, Fáy Barnát, Szentmiklóssy Istvánt, Hevessy Bertalant és Fáy Gyulát e bizottságba tulnyomó szavazattöbbséggel újra beválasztották. Ugyancsak e közgyűlésen elhatározatott, hogy a jövő évi január 6-án tartandó Jókai-jubileumon megyénk küldöttségileg vesz részt, mely küldöttség tagjainak első sorban országgyűlési képviselőink jelölték ki, ahhoz azonban más megyebizottsági tagok is csatlakozhatnak. Egyszersmind határozatba ment, hogy a koszorús költő műveinek jubiláris diszkiadására a megyei levéltár részére előfizetnek.

Levelezés.

Rimabrézón, 1893. decz 18.

Tekintetes Szerkesztőség!

Végbefejezésükhöz közeledvén fölszenteltetésének eléje néző ódon templomunkban a folyó év május havában kezdetüket vett munkálatok, mielőtt ezen esztendőnek nátrálévő napjai az örökkévalóság óceánja által elnyeletnének, a küszöbön álló karácsonyi ünnepek előtt — sietek megköszönni nagylelkű pártfogóinknak s nemes jöltevőinknek azon kegyadományokat, melyek legutóbbi jelentésem ideje óta egyházunk pénztárába híveinket megörvendtetőleg befolytak. Névleg és részletesen elősoroltam már e becses lapban a Varga Emma (73 frt 30 kr.), Hermann Juliska (45 frt 75 kr.), Mitecska Zsuzsika (31 frt 10 kr.) helybeli kisasszonyok buzgó fáradozása közben gyűjtött 150 frt 15 krajczár segély adományozóit, kiknek valamint Thomka László nyustyai gyógszerész urnak, ki legutóbbi időben egyszáz o. e. frtal gyámolította templomunkat, egyházam nevében hálás kebellemel mondám alldó köszönetet. Vannak azonban adományok, melyeket Szopata Ilonka kisasszony gyűjtő iva mellett betekkel ez-előtt által vettünk, s nyilvánosan csupán azért nem nyugtattunk, mivel azt hittük, hogy templomunk felszentelése ugyis rövid időn végbemenend s akkor legillendőbb leszen az ünnepély leírása fonáln az ezen íven jegyzett adományok felsorolása mellett a hálás köszönetnyilvánítás. De kötelességünket az idő előhaladt voltánál fogva nem halaszthatjuk mégsem oly sokára, annál kevésbbé, mivel nem határozhatjuk meg még ma sem a templomszentelés határnapját, akadályunk lévén ebben a szemünk előtt folyton készülő s az ahhoz értök állítása szerint kiválóan jelesnek ígérkező orgona, mellyel mestere, az idegenből ide költözött Mülke Ágost és fia Tamás nevet ohajt magának szerezni vidékünkön és további munkát is a szomszéd egyháznakál, — Majd lesz alkalmuk a szakértő bírálóknak annak idején a nagy lelkiismeretességgel készülő mű felől ítéletet mondaniok. A hivatkozott íven adakoztak: Szopata Ilona 1 frt, Kubányi Rudolf 1 frt, Reguly Ödön 1 frt, Sulyák László 2 frt, Spissák Andor 50 kr., Hermann Vilmos 1 frt, Baksay József 50 kr., Özv: Borsody Károlyné 1 frt, Stech Kálmán 1 frt, Soós Gyula 1 frt, Engel Adolf 1 frt, Hekech Jakab 50 kr., Stolez Márton 30 kr., Szabó Samuné 1 frt, Reisz József 30 kr., Gellmann Sámuel 30 kr., Rakottay Lajos 30 kr., Baksay Istvánné 50 kr., Özv. Jánosdeákné 2 frt, Rakottay József 30 kr., Terhes Pál 1 frt, Kubinyi Aladár 2 frt, N. N. 5 kr., Szopata Imréné 50 kr., Szopata Imre 1 frt, — összesen 21 frt 5 kr. Mindnyájokat áldja meg Isten testi és lelki javakkal gazdagon! — Adjon nekik és szerető övéiknek vidám boldog karácsonyt, s utánna bőven termő áldásdús békés új esztendőt, s nemesak nekik, hanem mindazoknak, a kik az önzés és anyagiasság e korszakában humanitárius közölközéért lelkesedni s szeretetből áldozni készek, mindazoknak, a kik szeretik Istent, szeretik embertársaikat, s az őket jóságos anyaként tápláló édes szent Hazát!

Kiváló tisztelettel
a tekintetes Szerkesztőségnek alázatos szolgálja
Liszky János, ev. lelkész.

Színház.

Csütörtökön azon czim alatt, hogy nagynevű regényíróknak ötvenéves jubileumára a színházban disz-előadás lesz, az amugy sem nagy nézőtér színültig megtelt előkelő közönséggel, melynek jelentékeny részét a megyegyűlés a kalmából itt időző vidéki intelligencia tette ki. A nagy regényíróknak egyik leggyengébb műve, a „Gazdag szegények” került színre, melynek igazi színpadi hatása még ott sem lehet, hol ugy a szereplők, mint a néző közönség a legdistinguáltabb elemekből állanak. Egy humoros kedélyű beszélőírónak kezében pompás anyagul szolgálhat egy hivatalától megfosztott vasuti ör sorsa, kinek kincsekkel felérő gazdagsága abban áll, hogy mindazok, a kik őt közelebbről ismerik, végtelenül szeretik, és azok, a kik szeretik, egytől-egyig az életből ellesett becsületes tipikus alakok, melyeket egy gazdag fantázia u író stílusának utólrhetetlen bájjával pompásan rajzolhat, — de a drámaíró eleven és érdekesítő mese nélkül hallgatói figyelmét nem bilincselheti le. Ez az oka annak, hogy a jubileumi előadás díszes közönsége igazi műélvezet helyett inkább unatkozott s Jókai fényes írói érdemeiről a bemutatott darabban nem győződhetett meg Szerencsére, a nagy költő érdemeinek fényét, ki hosszú ötven év alatt annyi maradandó becsű művet alkotott, a művelt magyar közönség előtt egy gyenge alkotás nem homályosíthatja el. Különben az előadás sem tartozott a legsikerültebbek közé; magok a színészek is tudták, hogy hátlatunk munkát végeznek. Legtöbb elismerés Zádor Rózát illeti, ki értesülésünk szerint, az utolsó órákban vette át szerepét s díszétére legyen mondva, játéka nem látszott, hogy a hirtelen megbetegedett Szilágyi Berta helyett játszik. Mellette Csenteri Lorándi és Kiss buzgólkodtak, de a közönség nyomott

hangulatát felfrissíteni nem tudták, mert evvel a darabbal nem is lehetett.

Hanem annál sikerültebb volt az új idők legnagyobb hatású operettjének Verő György „Szultán”-jának szombati és vasárnapi előadása. E darabra is rég készült közönségünk s a nézőtér minden zeg-zugában megtölté. És az a szép és nagy közönség nem esalodott: pompásan mulatott, lelkesen tapsolt, a szebb áriákat ismételtette, egyszóval minden lehető módon kifejezést adott tetszésének. Az est hősnője ezuttal Szabó Mari volt, kinek hangja nem üde ugyan, de még mindig bevalik; a híres keringőt meg kellett ismételnie. Roxelaine szerepében Percel Mari jeleskedett. Mi azonban azt hisszük, hogy a tisztességes siker dacára, Batosi nem jól osztotta ki a szerepeket; mert a szultán szerepében Percel Mari, a Roxelában Dulich Mariska s a Délia szerepében Szabó Mari sokkal megfelelőbb ensembles lett volna, annyival is inkább, hogy egy jeles drámai színésznőtől (Homokai G.) nem kívánhatjuk azt is, hogy jelesen énekeljen. Polgár Béla az eunuch szerepébe több burleszk vonást vegyített a kelleténél, miről ő maga is meggyőződhetett, mert a vasárnapi előadás alatt a komikai eszközökből sokat elhagyott s így alakítása másodsor sokkal sikerültebb volt. Pompás ellentétes alakokat mutattak be Batosi (Bimbasi) és Kiss (Bülbü) is, kinek helyi vonatkozása kupléi zajos tetszést arattak, míg Lorándi (Gaszon) kicsiny szerepében szépen énekelte. Ezuttal a karok ellen sem tehetünk kifogást, sőt teljes elismeréssel említjük föl a 3-ik felvonásban gyönyörű lakadalmi románczot, melyet Zádor Róza, Szabó Étel és Kissné kifogástalanul énekeltek, bár az, kinek a két nászdal szólott — nem volt a színpadon. Egészben véve a darab hatása igen kellemes volt s ebben Güttler karnagynak jelentékeny része van. A karnagy urnak még azt az érdemét is konstataljuk, hogy azon a rozoga zongorán igen szépen játszik s más alkalommal a felvonásokközben, briliáns technikájával többször kiérdemelte a közönség tetszésnyilatkozatát. Vasárnap félhelyárok mellett a Szultánt ismételték s a közönség újra megtölté a házat. Az előadás sok tekintetben sikerültebb volt az előé.

Hétfőn a tervezett szünet helyett a „Jani és Juci” című bohózatot adták. A kevés számú közönséget Polgár Béla állandó derült hangulatban tartotta. Azt hisszük, hogy a jeles komikusnak Jani egyik legjobb szerepe, melyben a legnagyobb virtuozitással juttatja érvényre a paraszt észjárás igazi naivságait. Mellette Homokai Gabriella jeleskedett, bár a többiek is derekasan állottak meg helyükön.

B. Polgár Fáni esütörtöki jutalomjátékának előkészületei miatt szerdán este a társulat egyik legjobban betanult darabját — „Sép Heléna”-t — vették elő, melynek ez ismételt előadására kevés számú közönség gyűlt össze a Róza nagy termébe. A jobb erők ezuttal is ép oly elismerésemeltoán játszták trefás szerepüket, mint első alkalommal s ugy a Lorándi-pár, mint Polgár Béla és Pálfi sűrű és megérdemelt tapsokban részesültek.

Végre az oly régóta hirdetett „Fedóra” is színre kerülhetett a társulat kimagasló drámai színésznőjének B. Polgár Fáninak jutalmául. A jeles színésznő az idény tartama alatt sok élvezetet szerzett közönségünknek s azon kevesek közé tartozik, kik szerepüket — mielőtt a világot jelentő deszkákra lépnek — lelkiismeretesen áttanulmányozzák, minek folytán alakításuk a sablonos színvonalon ugyszólván minden alkalommal felül áll. Ezért a közönség mindannyiszor kifejezte elismerését: de rokonszenvének legkézzelfoghatóbb jelét a Fedóra előadása alkalmával adta, midőn a nézőtér teljesen betölté. Az a siker, melyet mint Magdolna (Iskariótesben) elért, kezeskedett arról, hogy Fedorája is meg fog felelni a várakozásnak; és a főbb jelenetekben csakugyan rendkívüli hatást tudott elérni férjével Batosival (Ipanoff) együtt, ki az egész előadás alatt egyedüli méltó partnere volt Sajnos azonban, hogy a többiek óriási küzdelemben voltak emlékezetükkel, mely lépten-nyomon eserben hagyta, különösen Pálfit, kinek feltűnő szerep nemtudása illúsiókat csökkenté. Mi ismerjük a nehézségeket, melyeket a társulat tagjainak le kell győzniök, azért igényeinket lehetőséig szűkre szabjuk; de a legkevesebb, a mit kívánhatunk: a szereptudás. E baj az epizód szereplőknek, ez este közös bajuk volt. Szerencse, hogy az igazgatóné előkelő alakítása s szebb jeleneteinek igazi drámai ereje által feledteté a mellékszereplők apróbb hiányait. Ezért tisztelői egy szép esokorral, a nagy közönség zajos tappsal tünteté ki a közszeretben álló jeles színésznőt, kinek ez alkalommal gyönyörű tolettjei is méltó feltűnést keltettek.

Ezzel bucsut veszünk a társulattól; nem mulaszthatjuk el azonban, hogy ki ne fejezzük elismerésünket Batosinak s az ő révén mindazon tagoknak, kiknek nemes törekvése és ambíciója hat lét alatt közönségünknek annyi élvezetes estét szerzett. Lelkiismeretes munkát végeztek ök is ép ugy, mint mi, kik a kritika személtégén néztük működésüket s egyenlő mértékkel osztottuk ki az elismerés koszoruját azoknak, kik megérdemelték, s esetleg megrovást azoknak, kik arra okot szolgáltatnak. Midőn szives istenhozzádot mondunk a társulatnak, nem mulaszthatjuk el kifejezést adni azon reményűnknek is, hogy jövőre Batosi társulata ismét fölkeresi azt a közönséget, mely egészben véve működésével meg volt elégedve. A szives viszontlátásig!

Censor.

Előfizetési felhívás.

A „GÖMÖR-KISHONT” a küszöbön levő új esztendővel pályafutásának tizenötödik esztendejébe lép. Midőn ez alkalomból lapunkra új előfizetést nyitunk, bizvást fölöslegesnek tarthatjuk a lap irányát és céljait tüzetesen fejtegetni azon nagy és intelligens olvasóközönség előtt, mely lapunknak mindenha híüses támogatója volt. Ezután is, ugy mint eddig, vezérszövetnekünk a közérdek, buzgó törekvésünk a közügynek önzetlen és odaadó szolgálata leend, melynek munkásságunkat, minden egyéni és osztályérdek mellözésével, teljes igazságszeretettel és pártatlansággal szentelendjük. Megyénk egész értelmiségének a legsúlyosabb körülmények között is rendületlen pártfogása lapunk létjogát fényesen igazolván, lapunkat bármely oldalról jövő esetleges ellenséges áramlattal szemben fentartani erkölcsi kötelességünknek ismerjük. E kötelesség czéltudatos teljesítéséhez lapunk barátjainak

nagybeesü szellemi és anyagi támogatását bizalommal várva, tisztelettel felkérjük lapunk előfizetőit az előfizetések megújítására.

A „Gömör-Kishont” előfizetési feltételei:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.
Tanítóknak egész évre	2 frt.

A „Gömör-Kishont” szerkesztősége és kiadó hivatala.

Hirek és vegyesek.

Lapunk jelen számát karácsonyi alkalmi jellegéből kifolyólag a rendes megjelenési időn túl két nappal adtuk ki.

Kinevezések. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Bodrogkőzy Zoltán, debreceni gazdasági tanintézeti segédet a helybeli földmives iskolához ideiglenes minőségben segéd-tanítóvá, és Csérier Lajos rimaszombati földmivesiskolai ösztöndíjas gazdasági segédet a debreceni gazdasági tanintézethez intéző segéddé ideiglenes minőségben kinevezte.

Jókai-jubileum Rimaszombatban. A Jókai jubileum rendezésére kiküldött bizottság, melynek tagjai Beliczky Viktor, Groó Vilmos, Éva János, Kishonthy Gyula, Rónay Gyula, Szabó Lajos, Dr. Szabó Lajos, Terhes Pál, Török János és Dr. Veres Samu, f. hó 22-én délután Szabó György, polgármester elnöklete alatt ülést tartott, melyen az ünnepély részletei következőekben állapi taktak meg. Az ünnepély január 6-án d. e. 11 órakor a „Három Róza” nagytermében fog megtartatni. Az ünnepi beszédet Lőrinczy György, lapunk munkatársa fogja tartani, s Dr. Veres Samu, lapunk munkatársa Jókai valamelyik nagyobb költeményét fogja elszavalni. Az ünnepélyt a helybeli dalárda éneke nyitja meg és fejezi be.

Karácsonyfa-ünnepély. A rimaszombati jótékony nőegyesület lélekelelő kegyeletes ünnepet ült f. hó 17-én vasárnap a „Gizella” kisdudóvó intézet helyiségeiben. Itt volt ugyanis felállítva az a hatalmas, megrakott karácsonyfa, itt volt felhalmozva az a százakra menő ruházati és élelmi cikik, melylyel a nőegyesület jótékonyága sok-sok árvát tett boldoggá. Terünk szűk volta miatt csak e vázlatos sorokban emlékeztethet meg a magasztos ünnepélyről, mely a megjelent díszes közönség sorai közt mely megilletődést keltett, de nem mulaszthatjuk el a nyilvánosság előtt magasztalólag kiemelni e szép ünnep nemeslelkű és fáradszatólag förendezőit: Kern Adolfné, Bornemisza Lászlóné és Molnár Józsefné urnóket.

Necrolog. Társas életünk egyik legrokonszenvesebb tagját Lokesánszky Endrét érzékeny csapás sújtotta, anyja özvegy Lokesánszky Lajosnénak folyó december hó 14-én Mellétén bekövetkezett halálával. — A gyász-esetről a család a következő gyászjelentést adta ki: „Lokesánszky Lajos nejevel, szül. Czékus Paulinával és fiuk Lajos, Lokesánszky Andor nejevel szül. Malinák Mariskával és fiuk Andor és Komoróczy Mária, mint gyermek, meny, unoka és testvér, fájó, megtört szívvel jelentik a legjobb anya, anyós, nagyanja, illetve testvérnek ö v. Lokesánszky Lajosnénak élete 67-ik évében Mellétén 1893. decz. 14-én reggel 7 órakor szív-szélhűdésben történt gyászos elhunytát. A boldogulnak áldott tetemei 1893. évi december hó 16-án d. u. 3 órakor a róm. kath. egyház szertartásai szerint fognak örök nyugalomra kísértetni. — Áldás és béke szeretett hamvának.”

A gömörmegyei atletikai klub választmánya f. hó 21-én Fáy István elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Löcherer Tamás másodelnök, Kishonthy József pénztárnok, Papp László jegyző, Feledy Ferenc háznagy, Dr. Cziner Miksa ügyész, Dr. Kármán Aladár Ernő orvos, Szeless Ödön vál. tag, és Benedek Gyula művezető. Fáy István elnökkel való megválasztásáért szép beszédben mondott köszönetet. Lelkes szavakkal ígerte, hogy a klub érdekeit mindenhol és mindenha, hiven fogja képviselni, s ehhez a tisztviselőkar szives támogatását kéri. Elénk éljenzéssel fogadott beszéde után Dr. Löcherer Tamás másodelnök előterjesztette a költségvetést, mely a felszerelésre, a művezető fizetésére, zolgatartásra stb. vonatkozik. Ezt a választmány letárgyalta és elhatározta, hogy a klub már január elején megkezdí működését s január 4-ikén ünnepélyes megnyitást rendez. A tagok száma eddig 45, az érdeklődés azonban mindinkább fokozódik, s remélhetőleg minél gyorsabban szaporodni fog a tagok száma. Elhatározta a választmány azt is, hogy január 27-ikén nagy elite bált rendez, melyen a lady patronesse tisztére Hámos Lászlóné ő méltóságát kéri fel. A rendező bizottság elnöke: Fáy István, alelnökei: Draskóczy László és Feledy Ferenc, jegyzője: Papp László; a rendező bizottság tagjai: a klub tisztikara és tagjai. A jelvények megállapítása után néhány csekélyebb jelentőségű tárgy került szőnyegre; végül elhatározták, hogy a tagok gyűjtését aláírásí ivatek útján eszközlik. Ezzel az ílés az elnök és másodelnök lelkes éltetése közben véget ért. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy lapunk mult számába tévedésből került az, hogy elnökkel Farkas Zoltánt választotta a közgyűlés. Mint a fentiekből is kitűnik, elnökkel: a Farkas Zoltán indítványára egyhangulag Fáy Istvánt választották.

Templom felszentelés. A helybeli renovált ág. ev. templom várva-várt új orgonája megérkezvén, az eddig húzódott templom felszentelési ünnepély határnapjának megállapítása legközelebbre várható.

A rimaszombati polg. ötvásokör választmánya városunk polgárságát egy f. hó 16-án kelt felhívásban ugyanszabásu czélnak kívánja megnyerni. A választmány ugyanis azon czélből, hogy a kör helyiségei részére a kör tulajdonát képező állandó pület emelthessék, meleg szavakban kéri fel városunk polgárságát a kör rendes tagjai közé való belépésre. A nemes czélu felhívást olvasóink jóakaró figyelmébe a legmelegebben ajánljuk.

A hírlapelőfizetések megújításánál jelentékeny előny az, ha megbízható közvetítőik segélyét vesszük igénybe. Ez által nemesak a postaköltség, hanem az előfizetések beküldésével járó fáradság is megtakarítható. Kármán S. helybeli könyvkereskedése az országban megjelenő bármely lapra eszközöl költségmentes előfizetést, mely azon előnnyel is jár, hogy a czég a lapok pontos expedíciójáért felelősséget vállal.

Hazafias mozgalom. A vashegy-szirk-turesoki egyesített iskolaszék érdemes elnöke mint értesülünk a Gömörmegyei közművelődési Egyesület vashegyi fiókjának megalakítása érdekében széles irányú mozgalmat indított meg. Ezen fiókegyesületnek célja lenne egyelőre Szirk, Turesok, Rákos és Nandras községekben a helyi viszonyok figyelembe vételével s az anyaegyesület támogatása mellett kisdodovodákat állítani. Örömmel üdvözljük a nagyérdemű iskolaszéki elnököt a közhasznú tevékenység eme tág mezején, ugyiszintén a derék munkatársakat is, kik neki ezen hazafias missió teljesítésében segítségüket nyújtják. Ezen jóra való mozgalom csak siettetni fogja ama korszakalkotó munkát befejezését, melynek teljesítésére minket az 1891. évi XV. törvényzikk kötelez. Adja Isten azért, hogy magasztos törekvésüket siker koronázza!

A közönség köréből.*)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Gömör-Kishont“ f. évi 51. számában „Uj temetkezési egyesület“ czim alatt megjelent — némileg téves — közleményre vonatkozólag kérem sziveskedjék — közönségünk tájékoztatása czéljából — becses lapjába következő helyreigazítástom fölvenni.

Tény, hogy a „Rimaszombati polgári olvasókör“ néhány tagja Rimaszombatan egy második temetkezési egyesület alakítását tervezi, s ebbeli törekvése a közönség körében naponkint növekvő érdeklődéssel találkozik. — tény, hogy ezen egyesület feletti védnökség elfogadására a kör, illetőleg választmánya felkérte, s ez utóbbi erkölcsi támogatását — a közgyűlés elhatározásától feltételezve, meg is ígérte, de maga a kör ez ügyben még nem nyilatkozhatott, s így arról sincs tudomása, hogy a temetkezési egyesület tagjaira nézve a polgári olvasókörbe lépés kötelezőnek kimondatott volna. — ellenkezőleg — amennyire a kör általános nézeteit ismerem, — határozottan állíthatom, miszerint tagjai számának kényszer utjáni szaporításához — még ha lehetséges volna is — beleegyezését nem adná, mert minden körülmények között fentartani kívánja azon jogát, hogy tagjai fölvetését alapszabályszerűleg ellenőriztesse.

Egyébiránt az alakulóban levő temetkezési egyesület alapszabálytervezetének ezen pontja: *Az 500 taggal megalakult egyesületbe beléphetnek a rimaszombati polgári olvasókör tagjai családjukkal együtt, korra való tekintet nélkül, mások ellenben — a vidékiek is — csak 10-ik életévüktől 60 éves korukig, a beléphetés eseteit világosan írja körül.*

Megjegyzem végül, hogy a polgári olvasókör 60 éven túl levő egyénektől a tagjai közé felvételt — ha erre erkölcsi és anyagi tekintetben jogosítják — szerény nézetem szerint még akkor sem tagadhatná meg, ha már előre világos lenne, miszerint ezzel csak a temetkezési egyesületbe jutást akarják az illetők maguk számára biztosítani.

Tisztelettel

Rszombatan, 1893. évi december 20.

Szabó Lajos,

a rimaszombati polg. olvasókör h. jegyzője.

*) E rovat alatt közérdekű felszólalásokat díjtalanul közlünk, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN

Magán-hirdetések.

BUDAPESTI HIRLAP.

Előfizetésre

hívjuk fel tisztelettel a n. é. olvasó közönséget a

BUDAPESTI HIRLAP

1894-ik évfolyamára (XIV. évfolyam)

Az újságesinálás egyik főfeladata: a közönség helyes, gyors s pontos értesítése. Még száz éve sincs annak, hogy a magyar sajtó csak a Belső kapott legmagasabb engedéllyel vehetett tudomást a külföld eseményeiről, így is csak hetek múlva. Ma huszonnégy óra sem mulhat el, hogy a közönség ne értesítsük nemesak hazánk, hanem az egész világ nevezetesebb eseményeiről. Távirat, telefon, éber levelező a világ mind a négy tájkáról s az ország minden népesebb pontjáról hírt adnak mindarról, a mi igényt tarthat a művelt ember érdeklődésére. Tudósításaink e rengetegből kiválogatni és megrostálni, ügyesen és tetszetősen feldolgozni azt, a mi a közönségre növe szükséges, hasznos és érdekes: ebben a Budapesti Hirlap fennállása óta eddig utól nem ért példaadással járt elől, mert szerkesztőségünk az a meggyőződés vezeti munkájában, hogy a közönség semmit sem várhat el annyira újságjától, mint azt, hogy pontosan, megbízhatóan és lelkiismeretesen legyen tájékoztatva. Ez a közönség igazi anyagi és közművelődési érdeke, ez a mai zsurnalisztika fejlődési iránya.

Ott pedig, nevezetesen azokban a rovatokban, a hol magának a Budapesti Hirlap-nak a véleménye, ítélete, iránya, karaktere, egyszóval egy-nisége nyilatkozik meg, tizen-negy évi tájékozódás után már mindenki tudja, hogy mit várhat a Budapesti Hirlap-tól

Az előfizetési feltételek a következők:

Egy hónapra . . . . . frt 1-20 Félévre . . . . . frt 7—
Negyedévre . . . . . frt 3-50 Egész évre . . . . . frt 14—

A fő- és székvaró-területén házhoz hordva, vidéken a postával expedálva.

Vidékről legcélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Czím:

BUDAPESTI HIRLAP kiadóhivatala,
BUDAPESTEN,

VIII. kerület: Rókk Szilárd-utca 4. sz.
József-körút 5. sz.

Fiatalkazdatiszt,

ki mező- és tejjgazdasági intézetet jeles sikerrel végzett, több évi gyakorlattal s a gazdaság minden ágában kellő jártassággal bír; szerény feltételek mellett megfelelő állást keres.

Czím a kiadóhivatalban.

Eladó ház.

Rimaszombatan a tópart-utca 1. sz. alatti ház szabad kézből eladó. Venni szándékozók értekezhetnek Kubik Ferencz tulajdonossal ugyanott.

Női és uri divatáru-ház.

Tiszteletteljesen van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint **Rimaszombatan, Deák Ferencz-utca 10. szám alatt** (Ádám-féle ház) **közvetlen a nagy tőzsde mellett**, egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

női és uri divatáru-házat

nyitottunk és raktárunkon kaphatók:

Női ruhaszövetek, barchetek, vászon, díszítési kellékek; u. m. peluche, bársony, surah, mervelleux sima és mintázott, mervelleux-glacé, mervelleux-changant és schottisch, csipke minden kivételben, szőrmeárúk: u. m. karmantyu (muff), boas, collius, chavles, női és férfi sapka, kész trico derekak, leány- és fiu ruhák;

női és férfi fehérnemű,

keztü, harisnya, alsó ruhák gyermekek, nők és férfiak részére, női és uri szabó kellékek, rövidárúk és még számos itt elő nem sorolt tárgyak.

Szakismeretünk, valamint a helyi piacon több éven szerzett tapasztalatunk előnyös oldalát felhasználva, vállalatunk főzéljál táztuk lelkiismeretes és pontos kiszolgálat által b. bizalmukat részünkre biztosítani, s így az újabb idő óta felkapott sckat ígérő reálatot teljesen mellőzve; ezennel van szerencsénk a n. é. közönséget felhívni árukészletünk szives megtekintésére.

Nagybeesü pártfogásukat kérve, maradtunk

Rimaszombat, 1893. évi december hó 5-én.

kész tisztelettel

GROSINGER és KOHN,

Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 10.

közvetlen a nagy dohánytőzsde mellett.

3—4

Ugyanitt egy jó házból való fiu tanulóul azonnal felvétetik.

Szabott árak minden darabon feltüntetve.

Kamatláb-emelés.

A „Gömörmegyei nép- és iparbank“ 1894 január 1-től kezdődőleg az intézetnél elhelyezett betéttőkék után fizet és pedig:

Az állandó jellegű (egy évig fel nem mondható) tőkék után . . . . . 4 1/2 %

A bármikor felmondható betéttőkék után . . . . . 4 %

A bármikor felvehető betéttőkék után . . . . . 3 %

kamatot s ezenfelül az intézet fizeti a 10%-os tőkekamat adót is.

Ugyanacsá 1894. január 1-től a kölcsönök és pedig:

Váltók és marokzálogok . . . . . 7 1/2 %

Jelzálogos kölcsönök és értékpapirokra adott előlegek . . . . . 7 %

kamattal fognak leszámoltatni.

Rimaszombat, 1893. decz 15.

Az igazgatóság.

Kamatláb-emelés.

A „Rimaszombati Takarékpénztár“ 1894. január 1-től kezdődőleg, az intézetnél elhelyezett betéttőkék után fizet és pedig:

Az állandó jellegű (egy évig fel nem mondható) betéttőkék után . . . . . 4 1/2 %

A bármikor felmondható betéttőkék után . . . . . 4 %

A bármikor felvehető betéttőkék után . . . . . 3 %

kamatot, s ezenfelül az intézet fizeti a 10%-os tőkekamat-adót is.

Ugyanacsá 1894. január 1-től a kölcsönök, és pedig:

Váltók és marokzálogok . . . . . 7 1/2 %

Jelzálogos kölcsönök és értékpapirokra adott előlegek . . . . . 7 %

kamattal fognak leszámoltatni.

Rimaszombat, 1893 december 6.

Az igazgatóság.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

V-ik ÉVFOLYAM.

A „HÉT“

V-ik ÉVFOLYAM.

TÁRSADALMI, IRODALMI és MŰVÉSZETI KÖZLÖNY.

Szerkeszti és kiadja: KISS JÓZSEF.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A HÉT a legliberálisabb szellemben szerkesztett magyar hetilap. Közöl novellákat, költeményeket, dramatizált apróságokat, politikai és társadalmi esszéket; figyelemmel kíséri a hét összes mozgalmait és kiválasztja s feldolgozza a legfontosabbakat és legérdekesebbeket. Kultivál minden generet, h-zzászól minden actualis kérdéshez, de sohasem lépi át azon határokat, melyeket a jó ízlés — irodalmi lapnál a legfőbb kriterium — parancsol.

A HÉT az egyetlen szépirodalmi hetilap, mely a péntek esti színházi premierekről még ugyanazon a héten, ugyszólván a naplapokkal egyidejűleg hoz nagyobb szabású ismeretéseket. Szépirodalmi része kivételével actualis minden közleményében és jórészt ennek köszönhető nagy sikereit, és azon közkedveltséget, melyben részesül.

Munkatársai fényes koszorujából alig hiányzik egy nagy irodalmi név. Azok közül, kik a „A HÉT“-be eddig irtak s részben állandó munkatársai, felemlítjük a következőket:

Abonyi Árpád, Ábrányi Emil ifj. Ábrányi Kornél, Ágai Adolf, Ambrus Zoltán, Balogh Pál, Bársony István, Bede Jób, Bródy Sándor, Célió, Dóczy Lajos, Endrődy Sándor, Gozsdu Elek, Herczegh Ferencz, Heltai Jenő,

Hock János, Ignóus, Inczedy László, Jászai Mari, Jókai Mór, Justh Zsigmond, Kenédy Géza, Kóbor Tamás, Kozma Andor, Kohn Dávid, Makai Emil, Malonyai Dezső, Mikszáth Kálmán, Mezei Ernő, Munkácsy Kálmán, Murai Károly, Petelei, Palágyi Lajos, Pollák Illés, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Szabó Endre, Szabóné Noga Janka, Szalay Fruzina, Szemere Atilla, Szomaházy István, Szűry Dénes, Silberstein Adolf, Tábori Róbert, Tóth Béla, Tolnai Lajos, Vadnay Károly Vészi József, Zempléni Árpád stb. stb.

A HÉT külső kiállítása összes lapjaink közt a legfényűzőbb. Minden számának borítékán egy fényes kivitelű arcképet közöl: kitünőségeket, de legfőképp érdekes alakokat a politika, művészet, irodalom és a szalon köréből, azok arcképeit, a kiket a lefolyt hét eseményeinek árja, habár csak ideiglenesen is, felszínre vetett.

A HÉT számai bekötve évenként két vastkos kötetet képeznek és nagyon is érdemesek a megőrzésre. Az első nyolcz kötet, melyből teljes példányok — bár igen csekély számban — még kaphatók, valóságos tárháza az érdekét soha sem vesztő becses olvasmányoknak.

A HÉT előfizetési feltételei: Egész évre 10 frt. félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Mntatványszámokat ingyen és bérmentve küld

A HÉT kiadóhivatala, Budapest, VII. Erzsébet-körút 6. szám.

A Kossuth-utca 2-ik sz. alatti házban

Két lakosztály

külön-külön vagy együtt is azonnal bérbe kiadó. — Értekezhetni a tulajdonos **Samarjay Jánossal.**

Karácsonyi és újévi ajándéktárgyakul

alólírott ajánlja a nagyérdemű közönségnek a **Jánosi-utca 14. sz. a.** könyv-, írószer- és rajzeszközök kereskedésében nagy választékban található és jutányosan kapható mindenféle **diszmvéket, albumokat, emlitk-, ima- és képes-könyveket, levélpapírokat, író- és rajzeszközöket, névnap- és újévi üdvözlőkártyákat, mindenféle karácsonyóra való diszitményeket, viaszgyertyákat** stb. stb. és sok más itt fel nem sorolt **alkalmi-tárgyakat.**

Számos látogatásért esd
Rimaszombat, 1893. decz. 13.

RAKOTTYAI LAJOS.

könyv-, papír- és írószerkereskedése.
Janosi-utca 14. sz. alatti házban.

Hirdetmény.

329 és 461. szám. — Alulírt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbírótság 2300. és 2094. számú végzése által **Bornemisza István** és az **Első magy. ált. bizt. társaság** javára **Komjáthy Miklós** gortvai lakos ellen 1800 frt és 590 frt 22 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 7052 fitra becsült szarvasmarhák, lovak, sertések, juhok, takarmányművek, házi butorok, gazdasági eszközök és gazdasági gépekből álló ingóságok 1800 és 590 frt 22 kr. tőke, ezeknek megállapított kamatai és megállapított eddigi, 1 frt 60 kr. jelen hirdetményi és az ezután költések erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbírótság 2041. és 2288 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Gortván leendő eszközlésére **1893. évi december hó 30-ik** napjának délelőtt 10 órája határidőül kitzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszécs, 1893. decz. 13.

Salamon Béla, kir. bírósi végrehajtó.

CHINA-EZÜST.

Van szerencsém a n. é közönség szives tudomására hozni, hogy a rimaszombati főtéren évek óta fennálló és a legjobb hirnek örvendő

órák- és ékszerész-üzletem

mellett legújabbban — a több oldalról nyert biztatás folytán — mindenféle hasznos házi- és szobai disztárgyakat képező

china-ezüst raktárt

is rendeztem be, melyek közül különösen merem ajánlani a szép kiállítású, jó minőségű és jutányos áru **evőeszközeimet.**

Ez alkalommal bátor vagyok az üzletemben nagy választékban található **fali- és zseboráimat, valamint különféle ékszereimet** mint **alkalmi-ajándékot** is a n. é. közönségnek ajánlani

Az évek hosszú során tapasztalt bizalomnál fogva bátor vagyok a n. é. közönség ismételt pártfogásáért esedezni, melyek után maradtam

Rimaszombat, 1893. nov. 15.

kiváló tisztelettel 6—6

HERTSKO BERTALAN,

órák-, ékszerész és china-ezüst tárgyak kereskedése.

Kiadó lakás.

Bővebb értesítést ad ugyanott a tulajdonos

Rimaszombatan, Losonezi-utca 51-ik sz. a. 1894. évi május hó 1-re **négy szobából álló lakás** előszoba, konyha, éléskamra, pincze, padlás és fa-tartóval együtt hasznosbérbe kiadó.

2—3

Trajtler Sámuel.

Karácsonyi és újévi ajándéku

ajánlja alólírott a nagyérdemű közönségnek az alább felsorolt igen alkalmas és diszes mindenféle **üveg, porcellan, majolika, terra-cotta és china-ezüst-tárgyakat** igen nagy választékban és jutányos áron, ugymint:

Teljes mosdó-, étkező-, fekete- és fehér-kávé- valamint teázó-készletek, függő- és álló-lámpák, szobrok, állványok, kosarak, virágtartók, jeardienierek, fali képek stb. stb., azonkívül mindenféle **china-ezüst tárgyak és eszközök.**

Ez alkalommal tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy **jövő 1894. év május 1-én jelenlegi üzlethelyiségemből kiköltözködöm**, miért is már most hívom fel figyelmöket az ott található mindenféle hasznos és disz-tárgyakra, mit **jóval gyári áron alól boesájtok áruba.**

A nagyérdemű közönség szives látogatását és jóakarátát kérve, maradtam
Rimaszombat, 1893. december 6.

kiváló tisztelettel

HAAS SALAMON.

3—3

Löfkovics Lipót árúházában nagy árengedmény.

Leszállított árak.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy e hó 20-ától kezdve az idény előhaladottsága miatt üzletemben **az összes téli árakat**

25° árengedménnyel elárusítás alá boesátom,

ugymint:

karmantyúk, boák, gallérok, téli harisnyák, keztyük, női- és férfi posztó czipők,

botosok bőrrel vagy a nélkül,

Jäger női- és férfi alsó ruhák, női alsó-szoknyák, blúzok.

Gyermekruhák: leány- vagy fiuk részére

felöltök, kabátok nők- és gyermekek részére.

Legnagyobb raktár

karácsonyi ajándékoknak

megfelelő czikkekb.

Kérem a n. é. közönséget ezen kedvező alkalmat el nem mulasztani,

teljes tisztelettel:

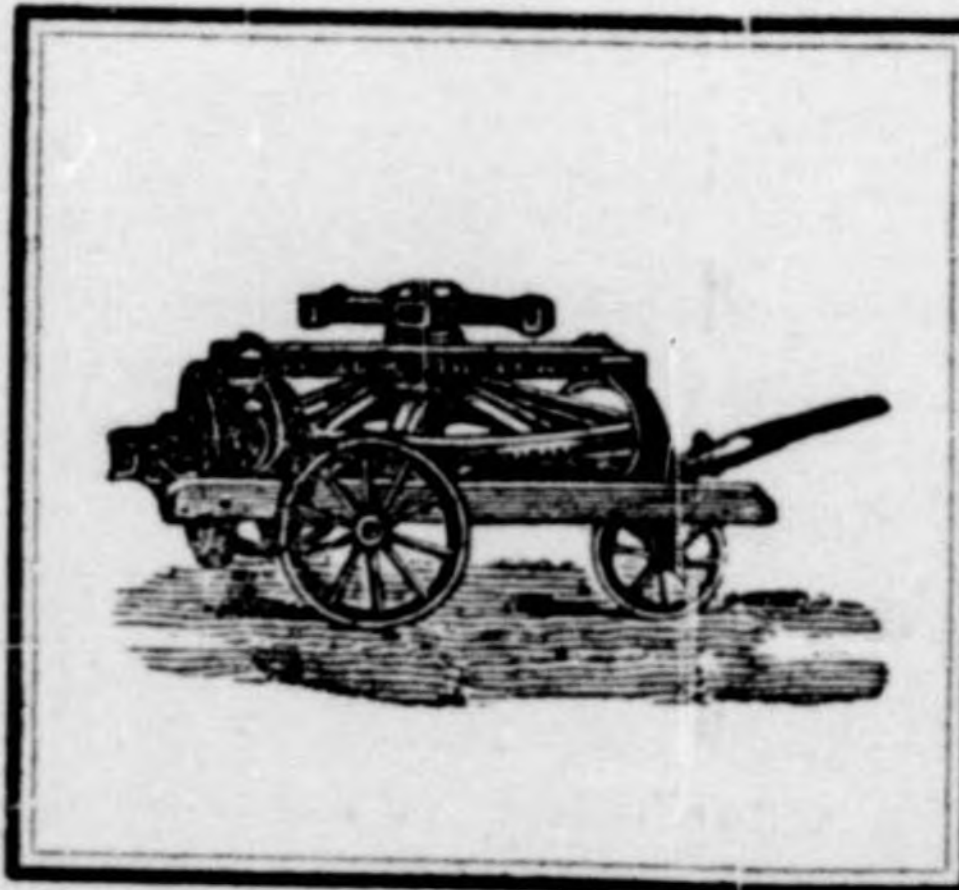
LÖFKOVICS LIPÓT.

Löfkovics Lipót árúházában nagy árengedmény.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 12. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jólírevező gépeit, nevezetesen:

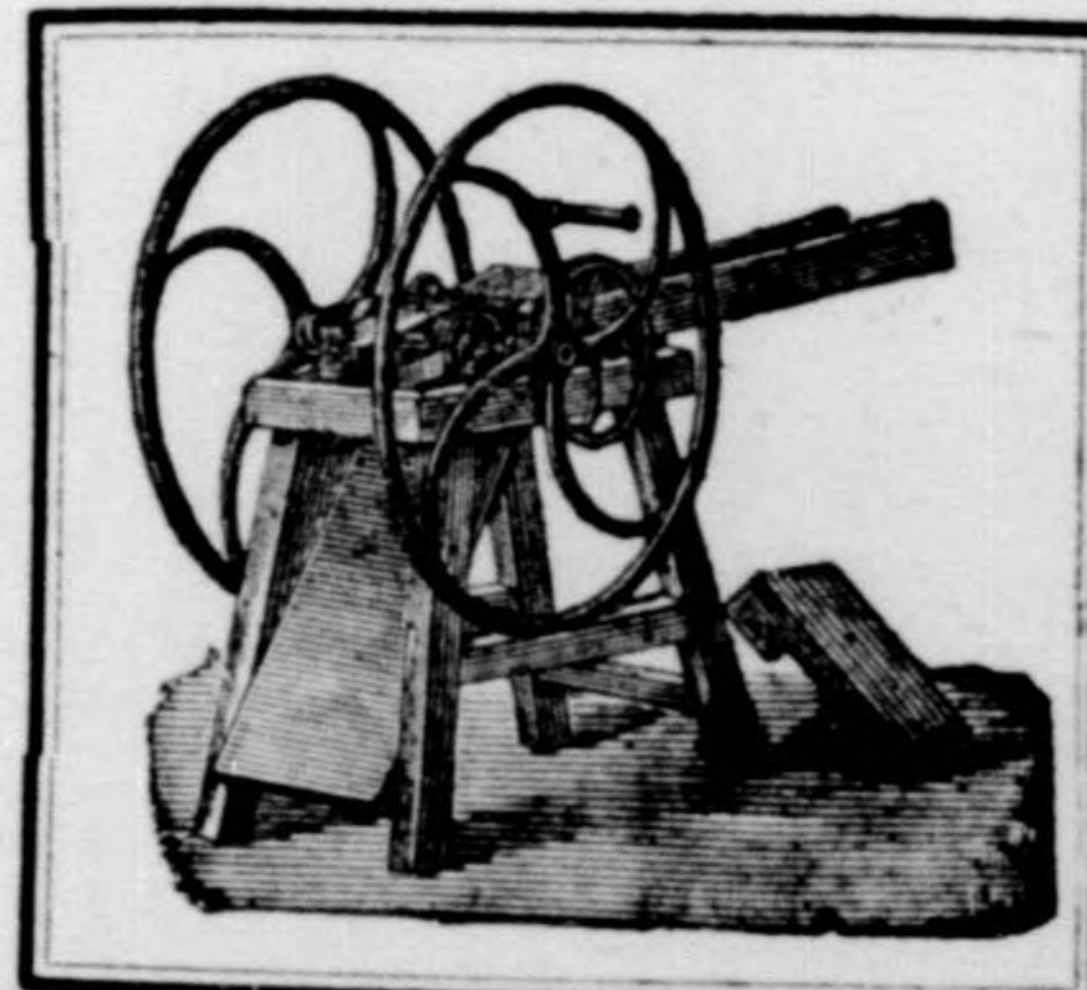

Szeckavágókat kézi- vagy járgányhajtásra,

Répvágókat és tengeri-morzsolókat,

Olajsajtókat és olajmag-pörkölőket,

Olajmag-zúzókat,

Örlő- és daráló-malmokat. — Továbbá mindennemű

szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntődének gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

6—6

Az öreg Lupus.

— Kisvárosi történet —

Írta: Lőrinczy György.

I.

Ugyancsak nagyot néztek az emberek Bánteleken, mikor egy szép őszi napon az a hír került a városi pletykapad elé, hogy az öreg Lupus elköltözik a városból. Senki sem akarta az újságot elhinni. Hiszen Bántelek és az öreg Lupus jóformán együtt számított azt, a mit; ki tudná a kettőt egymás nélkül el is képzelni?

A városi adószedő a kételkedőkkel szemben erélyesen jelentette ki, hogy becsületbeli kérdésnek tartja a dolgot, mert ő bizonyosan tudja, hogy az öreg Lupus csakugyan kívándorol, még pedig Amerikába. Ott lakik egy unokaöcsésének a sógora, azzal fog kompániába állani és egy ménkü nagy nadrággombgyárat alapítani.

„No, meglátsátok — jegyezte meg az állatorvos — hogy ha ez igaz, az öreg Lupust Pestnél nem eresztik tovább, ott viszik be a Lipótmezőre, mert ezek már világosan a nagyvárosi mániá előjelei rajta!”

Az öreg Lupus pedig valójában egy hetvennégy esztendősen vén fiskális volt, a kit becsületben néven Karmossy Farkasnak tisztelhetek volna a bántelekiek, ha ugyan Bánteleken egyáltalán divatban volna valakit tisztelni. Hogy honnan származott ez az öreg Lupus — a kit keresztneve jussán esufoltak így már vagy ötven esztendő óta, — arra senki sem emlékezett. Olyan szájhagyományképen a polgármester elemlegette ugyan néha, hogy az öreg Lupus alkalmasint a nagyikindai Karmossy familiából való, de jót nem állott érte.

A titokzatos homályból, mely az öreg Lupus egyéniségét körülfogta, mégis kipiszlantott néha egy kis világosság. Máté, ki a eselőd-és szolgaszemélyzet összes teendőivel kormányozta emberemlékezet óta az öreg Lupus házatájkát és kicsiny mezei gazdaságát s hosszú évek alatt egészen odavénült ehhez a fehér iratgyártóhoz, hihetetlen regényeket tudott elbeszélni gazdája felől, kit a földkeresség egyetlen becsületben emberének tartott.

— A mostani emberek gonoszak és furfangosak, szokta volt mondani az öreg Máté, ha egy kis polgári karcos feloldta a nyelvét; nem néznek se istent, se embert. Az én gazdám idejében Themis volt a fő! De hát kendtek persze azt nem tudják, hogy ki-mi volt az a Themis?

Büszkén tekintett körül hallgatón az öreg Máté s miután látta, hogy mindenkinek távra maradt a szája, büszke fensőséggel folytatta az előadást:

„Az egy bekötött szemű asszonyság volt, a kit magyarul úgy hívtak, hogy: igazság. Az én gazdám idejében ez a Themis szép volt, friss és egyszerű, mint az akkori asszonyok. A mai Themis meg olyan, mint a mai asszonyok: pudeses, loknyis, krinolinus isten esodái.”

„Miért nem választott akkor feleséget azokból a régi szép asszonyokból”, kérdezte a furfangos városgazda, egy szolgálatból elboacsott esendőrörmester.

„Mert mindegyiknél jobban szerettem Themist, — felelte Máté — Különb — tette hozzá elkomorodva — nagy története is van annak!”

S miután töltött a poharakba és keserű ábrázattal hajította fel a borkak esufolt savanyú korcsmai lötytyöt, tuskés, kuszált vastag szemöldökét homloka ránczai közé huzta fel az öreg Máté, és szopora szóval regélte el a vén Lupus egyetlen szerelmének ócska történetét.

„Hát azt csak bizonyosan tudják kendek, hogy tekintetes Karmossy ur valami esinos gyerek volt abban az időben, a mikor még „Farkas urfi”-nak hívták a magunkforma hajdueselé népség. Szeles, nagy mellén simára feszült a dolmány s nem vetett ránczot, mint most a vén Lupus görbe hátán az elnyűtt, kopott atillája. Pesten szolgált mint ügyvédhajtár, a kiket akkor úgy hívtak, hogy „jurátusok.” Farkas urfi még ezek között is „szép jurátus”-nak nevezték el. Volt a gazdájának egy gyönyörűség szép leánya, és — hiába röhögnek kendek, szent igaz az, mert Karmossy ur mondta, — hogy a százsorszép kisasszony bizony jóformán belebolondult az apja szép jurátusába s dictum-factum, hamarosan elhatározták, hogy a szép leányból szép menyasszony, a szép juristából meg szép vőlegény legyen.

„Akkor aztán úgy történt a dolog — róttá tovább a szót az öreg Máté — hogy mikor már ki is volt tűzve a lakodalom napja, a százsorszép menyasszony egyszer csak azt mondta Karmossy ifjú urnak: Hallod-e, kedves lelkem Farkasom, arra kérlek téged, hogy az esküvőnkre mégis vedd le az atillád, meg a ránczos, sarkantyus esizmát; tudod, az most az uri divat: frakkban meg hosszú kürtő kalapban, sima, esinos pantallóban illik a pap elé állni. Hát már ezt csak bizonyosan megteszed a kedvemért, ha szeretsz.”

„Farkas urfi ráhagyta a szép menyasszonyra, hogy bizony megteszi a kedveért. Meg is esináltatta a divatos ruhát; szakasztott olyan volt, mint a milyet most viselnek az urak paradés kirukkolások alkalmával, de biz Farkas ur sehogysé tudta elszánni magát, hogy felpróbálja azokat a figura szabásu holmikát.”

„Hanem aztán elközelgett az esküvő napja is. Előtevelő délután hazament Farkas urfi és nagy bévetürés-sel szedte elő a vőlegényi gnyvát. Sugár lábszúrain — melyeken csak úgy feszült előbb a zsinóros magyar nadrág — ránczos, bő bugyogót huzott; szeles vállai alatt két hosszú fecskefark nyullott alá; izmos, kék eres nyaka meg csak úgy furdokolt a kemény gallér között, mint ha ekevas közé szorult volna. Odaállott a nagy tükör elé, úgy nézegette, hogy a szép szál magyar legényből mint lesz darabonkint cifra, uri német. Német ruhát az isten is akkor az egyszer látott Karmossy Farkas uron.”

„Mikor aztán jól körülnézegette magát a tükörben, előlről, hátulról, sehogysé s tetszett a német ficsur. Lassan, módjával leszedte a szokatlan köntöst s darabonkint felaggatta egy úres ruhafogasra. Azután csak felvette szép magyar ruháját, bepakoalta legényes ruhátárát egy pár táskába, és — még az nap este elutazott. Hiszen csak legalább ne is telepedett volna meg Bánteleken, ebben az istenverte fészekben!”

Dühösen ütött öklével az asztalra. Majd felkapta a poharát, fenéki kihajította a bort és daczosan szolt oda a városgazdához:

„Azért mégis tovább hordjuk az ősi dolmányunkat, ha bolond ez a világ, hát vesszen el!”

II.

A polgári bormérés tudákos törzsvendégei jókat kacagtak ilyenkor, ha az öreg Máté előhozakodott a gazdája érzékes emlékeivel. De az egész város is igen nevelésesnek tartotta az öreg Lupust, különösen mióta egy helyi notabilitás kacagva jegyezte meg, hogy a vén Lupus huszonöt éves korában is jobban szerette a nadrágját, mint a menyasszonyát. Ezek a falusi góbék sohasem szoktak a dolgok látszata alatt valami mélyebben fekvő értelmet keresni, e helyett sokkal kényelmesebbnek látják esufondárosan kinevetni mindenkit, a ki eltér a jármos és a hízó ökrök hasznos életrendjétől.

Igy lett a szép Farkas urfiól egy emberkerülő, különöznek esufolt, falusi vén pörvesztő. Meghuzta magát a város végén egy elhagyott házban; társaságba nem járt, csak ha a pörvei végett fellátogatott a bírósági irodákba, akkor látták nyilvános helyen. Napjait a mezőn, s még inkább kertjében töltötte el; tavasszal gondosan melegágyakat készített, majd nyaratszakán gyomlálta a veteményeit; késői fagyok ellen üveggaranggal takargatta le dinnyéit, ugorkáit s a babot, borsót, míg a földi férgeket ortokapával ásta s a vakondokat lármás esengetyűszóval űzte ki veteményei birodalmából.

Egy szellős nyári hajnalon éppen szemlét tartott az öreg Lupus, hogy az éjjeli zivatar mennyi kárt esinált, mikor szorgos vizsgálódásai közben egy idomtalan nagy lopótökbe botlott, mely indájáról leszakítva a mesgyn hevert. Az öreg Lupus elégedetlenül esóvalta meg bozontos fejét, miközben hosszú, ősz szakállát széjjelkuszálta a hűvös reggeli szél. Azután felvette s bedugta az atillája hátsó zsebébe a lopótököt; nem fog az kárba veszni!

Kilencz óra tájban azután hóna alá nyalábolt az öreg egy esomó irást és szokott lassu tempójában felballagott a járásbíróshoz. Tárgyalás volt egy kliensének az ügyében, a ki szerződött valami köművessele, hogy a házat meszelje ki szép narancssárgára. A köműves meg bemázolta a házat szép olajzöldre, s még vitatta is, hogy az bizony narancssárga. Az öreg Lupus a háziurat képviselte és étkelen dühbe gurult, mikor az alperesi ügyvéd makaesul megmaradt az ügyfele állítása mellett s szakértői szemlét kért annak a konstatalása végett, hogy a ház milyen színűre van festve.

„No kérem, tört ki az öreg Lupus, én a saját pénzből száz forintot adok akármilyen jótékony célra, ha akad olyan szakértő, a ki azt a házat sárgának látja; hiszen olyan zöld az, akár ez az ugorka!”

S a vén fiskális diadalmas dühhel vágta ki az asztalra a zsebében felejtett szép narancssárga — — — lopótököt.

Falrengető hahota fogadta az idomtalan argumentumot, mely úgy feküdt ott az asztalon, mint egy pupos teve a sivatag homokján; még a komor járásbíró is elnevette magát. Karmossy uram meg szép esendes flegmával visszasebelte a lopótököt, összesomogolta az irományait s lehorgasztott fővel lassan hazasompolygott.

III.

Ha eddig keserves volt az öreg Lupus élete Bánteleken, ez eset után meg türhetelenné vált az egészen. A hol csak nagy ritkán megfordult, a városbeli „szép szellemek” mindig találtak valami módot, hogy beszéd közben megemlékezzenek az idei lopótök-termesről, mely várakozáson felül ütött ki; a bírósági végrehajtó egy alkalommal azt vitatta, hogy ez idén az ugorka nem rendes alakban fejlődött ki; a helyi hitelszövetkezet köz-társasági érzelmi könyvelője meg épen egyenesen azt kérdezte egyszer az öreg Lupustól, hogy nem kaphatna-e néhány magot abból a gyönyörű példány ugorkából, a melyik a kertben sárgának, a szobában meg zöldnek látszik?

Persze, ilyenkor az emberek ravaszul hunyorgattak egymásra; úgy hátmegett alattomos kaesintásokat eseréltek és az öreg Lupus lépten-nyomon arról győződött meg, hogy vénségére végképen a falu bolondjává lesz rövid időn.

Egy napon az öreg Máté szorgalmasan szedte a kályha mellett tenyésző vastag pókok hálót és fényesre porolta az ócska bútorokat, melyekről ötven esztendő telenyara tekintet széjjel, az öreg Lupus kora délelőtt szokatlanul hazanyitott.

„Na fiam Máté, elválnék, szolt esendesen. Meguntam már ezt a csunyaszájú várost. Eladtam házam, földem egy penzionált lutheránus papnak, én megyek lakni Pestre!”

Ennyi volt igaz az egész amerikai expeditióból. Kis városban Pest az emberek száján hamar növekedik Amerikává és a város böleselei elhatározták, hogy az öreg Lupus — megbolondult.

S a nagy nap elközelgett, válni kellett. Az öreg Lupus összesomogoltatta holmiját, két nagy ládában jó előre kiküldte a vasutállomáshoz. Tisztesség kedveért mégis felnézett a városházára, hogy elbucsszék a polgármestertől.

„Ej-ej — mondá esendes feddéssel a polgármester — mégse szép, hogy ily hosszú idő multán így egyszerűre itt hágy bennünket!”

„Nagyon sokszor bántottak itt, — felelte bánatosan az öreg Lupus — békességben akarom leélni legalább utolsó napjaimat. De . . . folytatá akadozva . . . azért azt hiszem . . . nem fognak az én emlékemre köpni — Bánteleken.”

„Ki tudja! felelt gnyvosan a polgármester.

„En. — felelte szelíden az öreg Lupus. Szokva volt már az efféle bántalmakhoz.

Azután kifelé indult a vasutállomáshoz, a mi — természetesen — jó távol esett a várostól. Az öreg Máté nagy bőrtáskában czipelte utána az uti podgyaszt és szomorú megárdással horgasztotta le esüggedt fejét. A vén Lupus friss, raganyos léptekkel sietett előre, Máté alig bírta követni. Egyszerre csak megcsendesedett. A város szélén, ott, a hol hajdan a városi kapu állott, terebélyes, százéves hársfa alatt fehérlett egy nagy otromba kő a földön. Nyári esteiken, mikor a mezőről hazatért, azon szokta magát kipihenni az öreg Lupus. Bámészan állott meg előtte.

„Látod Máté — rebegte halkán a száműzött vén fiskális — szívesen éltem pedig ebben a városban. Az

emberek itt legalább becsületesek . . . csak olyan esufolódók ne volnának. Mindegyre remegőbbé vált a hangja. — Tudod a vén embernek már nagyon fáj az, hogy a gyerekek nem adnak rá semmit. A kinek fehér a haja és a keze tiszta . . . azt hiszem Máté, mégis megérdemelne egy kis tiszteletet. . . .

Az öreg Máté esendesen bölintott a fejével.

„Milyen jó volt itt élni! — remegett tovább Karmossy ur. Félénk tekintettel nézett vén eselédjére . . . Mindkettőnek köny esillogott a szemében. Az öreg Lupus lassan földre ejtette vastag somfabotját és egész testével ráborult a határköre és ott maradt zokogva esendes, mintha siratná ezt a rossz, esufolódó várost, a melyet mégis olyan nagyon szeretett . . .

Künn az állomáson már füttyentett az érkező vonat. Az öreg Máté nagy, tarka zsebkendőjével megtörülte szemét, azután odalépett a gazdájához, gyöngéden megérintve a vállát:

„Uram, itt van a vonat, gyérünk, mert le tetszik késni!”

Az öreg Lupus nem mozdult.

Hűséges vén szolgája vigyázó szolgálatkészséggel emelte fel az elkeseredett ősz fejet, de csak egy élettelen, ránczos arez meredt felé: az öreg Lupus halva volt; megszakadt a szíve.

Zsebében egy forint negyvenhét krajczárt talált a hivatalos deputáció váltópénzben; azután egy széles bőrtáskában elhelyezve harminczháromezernyolczszáznegyven forintot bank- és államjegyekben, meg egy sajátkezűleg írt végrendeletet, mely szerint az öreg Lupus minden vagyonát a bántelki szegényekre hagyta . . . „hogy meg ne köpjék az emlékét Bánteleken.”

Lemondás.

(Levél.)

— Részlet egy nagyobb terjedelmű munkából. —

Édesem!

Hogy fölvegyem a tollamat, titkos erő vonzott, ragadt. Ha unalmas sablonokat tartanék meg mereven, Igy kellene szólitanom: „Mélyen tisztelt szép Asszonnyom, Irok önnek, ezer pardon!” s folytatni ily hidegen! De én lángban égő szívem készítő szavát követem, S így szólítom: „Édesem!”

Ah, hogyan is fejezzem ki, a mi szívem úgy betölti, Szeretnék most ömlenedni áradzó szavakkal, De meg vagyok zavarodva. Ugy van! Hiszen nem is esoda, Szívetépő viharokba! szívem még oly fiatal. Agyam szegény szívem ellen harcöl hideg okokkal, E harcövről zeng ez a dal.

Égi lángtól megzavarva szegény szívem azt akarja, Hogy ön legyen ideálja, kormányzója egyedül. Am, ha a lány perezzre illan, agyamból egy sugár villan, Szívem vágya mind hasztalan. Tervén eszem nem hevül. Ép ebben van a tragikum, hogy az ábránd összedül, S az ész lesz ur egyedül.

Napok mulnak, napok jönnek, nem kér bár, de irok önnek, Mert e belső fergegetnek hangja, lángja kenyszerít. Azután meg jellembe vág, hogy kedélyem változását Lelkem duló nagy esatáját lássa, kinek bájait, Olyan sokszor eldicsérem s ne sirasson éveikig, Hagyja el a esalfa hit.

Házasságot, én Édesem, igaz, hogy én nem ígértem, Hiszen ez az én szerelmem sokkal ideálisabb, Hogysem ilyen hétköznapi végeredmény gondolna ki. Építettem, mint Petőfi, fellegverő várakat. — Im! légváram összeomlott, hitem láncza elszakadt, — Sorsom?! — messze elragadt.

Bánatomnak bus homokján, életutam sivatagján Feledhetlen esodás virány, oáz volt ön s kikelet . . . Amde utam tovább viszen s hiába fáj szegény szívem, Nem fordul meg én úgy hiszem. Fényes nagy cél integet. Izgalomra, hirre vágyok és ez igéző delejnek Ellenállnom nem lehet.

Pedig szép ön, mint a hajnal, mint a meny a csillagokkal Mosolygóbb Ön édes Angyal, mint a napnak sugara, Mely szétömlik a virágon, a faágon, a világon. Kedves ön, mint bűvös álom, mely az égen hord oza Kedves ön, mint a tavasznak hírnöke az ibolya, Mint a nyárnak illata.

Pedig jó ön, szende Lélek! Nagy hűsége jó szívének Bájol-bűvöl, mint az ének, melyet zeng a fülmile. Szelid, mint az eszfualom, mely elsuhan a lombokon. S őszinte, mint az én dalom, mely bánatom zengi le. Amde édes, áldott lelke fájdalommal van tele Vérzik, sajoj a szíve.

Arca rózsás, ajka mézes, nézése báj, szava édes. Szeme vidám és beszédes. Ah, ha tudnám feledni, Amde sem a bösz tusákban, sem a esendes, bus magányban Sem a fényben, sem az árnyban nem lehet, nem kivetni Drága képét a szíveimből, s önt, ah Üdvöm, feledni Nem lehet, csak szeretni.

Mégis, mégis felejteni, szerelmemről lemondani, Kell már nekem megtanulni s kell önnek is Édesem. Vigasztalja: „Az ifjúkor hamar szeret, hamar lángol, Hamar is kihül a lángtól, nem marad meg hamva sem, Ne emlékeztesse reám semmisen, ah sohasem, Se estén, se reggelen.

Én is, én is összetépek, minden apró kis emléket. Am azokat az esteket eltépni már nem lehet, A melyeken a világra s emberekre mit se adva Boldogságnak, üdvnek árja s véghetetlen szeretet Töltötte be szíveinket, hatotta át lelkemet, Ah, azokat nem lehet.

Vivódásom ah hasztalan, lelkemnek csak bánatja van, Hiszen örökre társatlan — érzem, tudom, — az leszek. Felhők szállnak az égbe ki, ablakomat eső veri, Hullongnak a fák lombjai, zúgnak, sirnak a szelek. Sirok, sirok én magam is, lábban égve szenvedek: Boldog soha nem leszek.

Mert élénke állt az élet, nem egymásnak szánt a végzet.
Sors! hiába küzdök veled, nem tehetek ellened.
Sietek hát a világba, hideg, rideg társaságba,
Munkába vagy mulatságba, ott nem fájnak a sebek.
Őn is tegyen hasonlóképp! Munka gyógyít sebeket,
Feledjen ott engemet

S ha még egykor találkozza, sorsunk kénye összehozza
S az almafa zsongó lombja, mint hajdanán ránk hajolna:
Eldalolnám bus dalokban, hogy boldog már én is voltam
Meghalhatok hát nyugodtan, mert egykor ön szeretett,
Karja átölelve tartott, ajkam ajkán resketett,
Lelke értem remegett

Hogyha pedig oly mostoha lenne sorsom, hogy tán soha
Nem vinne el utam arra, higgye meg, azt kívánom
Akkor is, hogy legyen élte szép, mint a nap felkelése,
Mint a harmat leesése, mint egy tündérszép álom.
Szívét bánat több ne érje, minden bűja elszálljon,
Boldog legyen: kívánom.

Engedjen meg, hogy levelem ily hosszúra eresztettem
S újra vérgig tépegettem a hegedő sebeket.
Kérem végül, hogy a világ ne tudja meg szívünk baját,
Mint lelkeket, hamvasza láng ezt a bucsu levelet.
Isten önnel mindörökké szíve s szíveim majd feled,
Vigaszunk csak ez lehet. Juhász László.

Szerkesztőségi élet.

Irta: Sipulász.

Tisztelt Szerkesztőség! A tél elején oly sok városba kaptam meghívást, felolvasás céljából, hogy valamennyit nem fogadhatván el, nehogy a többi megsértsem, azért felolvasásomat pótolom ezzel a tárczával, melyet mindenki a maga tetszése szerint ebéd után, vagy reggeli előtt elolvashat s nem kell esős, sáros időben hazulról elmennie, hogy a szerző felolvasását meghallgassa s az utána következő vacsorán a gyomrát elrontsa. Bemutatom önöknek, darabjaira szétszedve, a Budapesti Hírlap-ot. Apró képeket rajzolok arról az életéről, mely itt folyik, szakadatlanul, 24 órán keresztül.

Csendes nap.

Nyár van, tikkasztó meleg. Odakint a főváros utcáin gőzölög az aszfalt. A főszerkesztő falun van, nyaral; a felelős szerkesztő nyaral, a lapot a segéd szerkesztő csinálja. Ambiciózus fiatal ember, a ki minden áron meg akarja mutatni, hogy az uborka-szezonban is kitűnő lapot tud csinálni. Már déli tizenkét órakor bent van a szerkesztőségben s kétségbeesetten turkálja az összes hazai és vidéki lapokat, mert az újságíróknak mindig lapolvasás közben jönnek az ötletei. Ha támad ötlete, azt följegyzi, azután felbontja a leveleket s azokban böngész.

— Semmi, semmi! sóhajta, aztán leül, megír egy pár levelet s elmegy.

Délután a fiúk már elernyedten jönnek be. Száz meg száz emberrel találkoztak, a ki most siet ki a városligetbe, Zugligetbe, Svábhegyre, Gödöllőre, hogy fáradt-tüdejéből kisöpörje egy kicsit a főváros porát; nekünk meg most kell munkához látunk.

A segédszerkesztő előhossa az ő jegyzeteit, melyeket délben tett, s tárgyalás alá bocsátja. Hogy a vacsikörön a kábelnek már három hete le van a rakva, de a közelet még nem kész. Hogy a 112-ik számú fiakkeres gorombáskodott egy uri hölgygel. Hogy a körüti házakban megint nincs víz, hogy a nefelets-utczában van kolera, de titkolják. Jó, megírjuk, de nem lelkesedik senki értük.

Megszólal a telefon-esengettyű.

— Halló, Budapesti Hírlap. Mi tetszik?

— Igaz kérem, hogy Bismarck meghalt?

— Igaz! — feleli legnagyobb flegmával Beöthy, a ki legközelebb ül a telefonhoz

(Az ismeretlen tudniillik azon urakhoz tartozik, a kik sportszerűleg zaklatják a szerkesztőséget ilyen kérdésekkel.)

A munka lassan, de biztosan folyik. A mint leszáll az est, a redakció kezd élénkülni, az emberek magukhoz térnek. Valami fővárosi bizottságot, vagy pártklubból jön be Kaas Ivor báró s kérdi a cikkét. Ugy tesz, mintha nehezére esnék az írás, pedig mindennap ír, s boldogtalan, ha nem írhat cikket. Minden munkatárshoz van egy kedves szava, s ez a kérdése: miről írna ön cikket? Végre elvonul legszélső kis udvari szobájába (melyet a Budapesti Hírlap tíz pompás terme közül ő maga választott ki magának) s lediktálja a cikket írónak.

Nyolcz óra felé a vacsoráról kezdenek értekezni. Egypáran elmennek czirkuszba, szinkörbe, haza, a többiek felülnek egy-két fiakkerre s kimennek valahová a zöldbe.

Tizenegy órakor újra kezdődik a munka, frissen, jókedvűen. Látogató már nem jön, a kabátot le lehet már vetni s a nyitott ablakon üde levegő tödül be. A mi szerkesztőségünknek van egy nagy udvari terme, itt csoportosul az éjjeli munka. Innen vezet a telefon a városba s a segédszerkesztő asztaláról külön telefon fel az emeletre a főszerkesztő s a korrektorokhoz. Emellett van egy külön telefon-szoba, honnan direkt beszélünk Bécseszel, Szegeddel, Temesvárral, Győrrel, Araddal. A legesendesebb éjszakán is jön a Budapesti Hírlap-nak Bécsből 1500—2000 szó telefon-tudósítása, s a vidékről 60—70 saját távirata. A minek egy része sokszor bele se fér a lapba.

Simán és gyorsan feldolgozzuk az anyagot. Ritkán lehet valamit szó szerint leadni. Ha nagyon rossz és hosszú: átírjuk; ha gyöngye: megfésüljük; ha jó a magja de rossz a megírása; kihámozzuk. Mindenre van valami szerkesztőségi műszó S az újságíró a leghíresebb emberek kezeiárához is könyörtelenül hozzányúl hogy a lap által megkívánt formát adjon neki. Egy kötetre terjedő hőkölteményből oly ügyes kis nyilatkozatot csinálunk a napi hírek közé, hogy más nap az illető is elbámul rajta, mert előzetesen esküdözött, hogy abból egy betűt se lehet kihagyni.

Két óra felé éjjel után szétoszlanak az emberek vagy összeülnek a szomszéd kávéházba, ahová az egyedül maradt segédszerkesztő azonnal telefonozhat, ha baj van Mert az újságíró (mint a halálaitól a kegyelemben) az utolsó percig bizik abban, hogy mégis történni fog valami.

A segédszerkesztő oda állítja a szolgát a telefonhoz

(mert hátha történik valami) s felmegy a kis esigalépesőn a szedőterembe, a főszerkesztővel védkép rendbeszedni a lap utolsó, még kolumnákba nem tördelt részeit. Három órakor aztán ő is elmegy a kávéházba s megmondja a főszerkesztőnek, hogy melyikbe. (Mert hátha történik valami.)

Négy órakor aztán mégis csak haza mennek mind, azzal a nyugtalan érzéssel: Hátha történt valami, a mi a Budapesti Hírlap-nak nincs meg. (Pedig ez egy év alatt, ha egyszer megtörténik, de azért minden éjjel nyugtalanít bennünket.)

Zajos nap.

A napokban, este hét órakor oda telefonoz hozzánk a hivatalos Távirati Iroda, hogy a francia képviselőházat bombával szétrobbantatták.

Mintha az a bomba miközöttünk robbant volna szét, oly idegesek lettünk. A francia képviselők jobban megörizték a hidegvérüket.

Az első hírek még nem nyújtottak fogalmat a merénylet nagyságáról. Rögtön telefonoztunk bécsi levelezőnknek, aki Bécs legelső lapjának a munkatársa. Ő és lapja még semmit se tudtak.

— Talán nem is igaz — vélekedtek többen.

Tíz perc múlva másik bécsi levelezőnk, a ki egy másik előkelő ottani lapnak a munkatársa, jelentette a merénylet híreit. Ujabb öt perc múlva első levelezőnk is telefonozott, hogy igaz és legyünk előkészülve nagy tudósításokra.

Negyedóra alatt háromszor értekezünk Bécseszel. Ha csak a táviró állt volna rendelkezésünkre, két óra telt volna ebbe bele. Ami iszonyu sok. (Nem is emlitem a nyerges-ujfalusi forspontos parasztokat, akik a közlekedést a század elején Bécs és Budapest közt közvetítették.)

— Csülökre magyar! szól a szerkesztő, s tíz percznyi tanácskozás után minden egyéb félretétve, megindult a munka.

Néhányan a francia miniszterek és a képviselőház elnökének életrajzát szedik össze. Hátha meghaltak?

Néhányan e század bombamerényleteit állítják össze. Mások az anarkizmus történetét kutatják. A vezércikkírók a főszerkesztő szobájába vonulnak tanácskozni, hogy mi legyen a cikkben?

A tárczáirók pedig, miután segítettek meghányani vetni a dolgot, fogják a kalapjukat, s mennek színházba: ma itt rájuk nem lesz szükség. Ma a riport dominál.

A szolga pedig oda áll a telefonhoz s fogadja a kérdézősködőket. A mint megszólal a csengettyű, kérdést nem várva, beleszól:

— Halló, Budapesti Hírlap. Igaz! Anarkista merénylet, tettes nincs meg, részletek hiányoznak.

Sorba elvonul 30—40 kíváncsi kávéház, s megszólalnak a város szélei: Ujpest, Óbuda, sőt a kelenföldi állomás is.

A vacsora aznap öt perczig tartott. S utána következik a benyargalás a redakcióba. A gyorsíró már működik a bécsi telefonnál. A párisi távirat egy óra alatt Bécsben van, Bécsből pedig öt perc múlva már leküldik Budapestre. A Budapesti Hírlap csak a párisi merényletről az éjjel körülbelül nyolcezer szót kapott a telefonon át, este 9 órától éjjel után két óráig. S ezt a tudósítást a gyorsíróknak három embernek diktálta.

Fél négykor pedig megindult a két hatalmas magyar gyártmányú rotációs gép, s reggeli hat órára kinyomatott a „Budapesti Hírlap“ból 40000 példányt.

Mikor készen van a lap, a kifáradt legénység perze kávéházba megy, de visszatér a nyomdába, megnézni a kész lapot.

S ilyenkor nyugodtan térünk aludni. Mert ha történt is valami, a mi nincs a lapban, történt egy nagy valami, a miről kitűnő tudósításunk van.

Beteg szerelem.

Irta: Bodor Zsigmond.

I.

Pirosló narancsfák alatt, egy délszaki fürdő helyen ismerték meg egymást Aurélia a virágzó fák enyhülést adó árnyéka alatt érdeklősítő regény olvasásába volt elmertülve, midőn Akos széles karimájú kalapját könnyedén megbillentve, engedelmet kért tőle, hogy helyet foglalhasson mellette a padon.

Aurélia meglepetve tekintett fel könyvéből és az ismeretlen szegzezte szeméit. Azon sötétkék, lázás könyben ragyogó, harmatos nedvességben csillogó szomorú szemeket, melyeknek tekintete a szivig hat. . . Mosolyogva intett a fiatal ember felé:

— Csak tessék, foglaljon helyet uram! Az első pillanatban meg volt győződve, hogy a fiatal ember is beteg. Betege ugyanazon kórnak, mely őt sorvasztja és így nem gondolkodott soká, midőn megengedte, hogy az ismeretlen hozzája szegődjék. Csakhamar élénk beszélgetésbe merültek el. A sors hasonlósága közelebb hozza az embereket egymáshoz és ha a halál van a hátunk mögött, nem sokat törődünk az etikettel.

Akos az előbbi napon érkezett a fürdőbe. Az orvos azon reményben küldötte a délre, hogy a sugaras tengerpart megedzi majd kimerült idegeit és ellentállóbba teszi beteg, ziháló tüdejét. A fiatal ember csak nehezen nyugodott meg öreg házi orvosa tanácsában, rosszul esett neki távozni a zajos fővárosból. Nehezen tudott megválni a színházaktól, az orpheumok, félmisztelen chansonnéttesek és a baletténekesnők kéjt lihegő világától. Érezte, hogy nem fog többé visszatérni a fővárosba és míg málhait csomagoltatta, míg barátainak és barátjainak bucsulevelet írt, úgy tetszett neki, mintha utolsó intézkedését tenné. A hosszas utazástól kimerülve, az előbbi napon szobájába vonult vissza és pihent, csak ma, miután jelentkezett a rendelő orvosnál, indult első sétájára.

A beszélgetés folyamán élettörténetére tért át. A leány letette a kezéből a könyvet és hallgatta a fiatal embert. Akos kitűnő társalgó volt. — Miután felkeltette Aurélia érdeklődését, mindvégig ébren tudta azt tartani.

A fiatal leányka azzal jutalmazta meg gavalléria udvarias törekvéseit, hogy vázlatosan ő is elmondta élettörténetét:

— Már hat év óta látogatom ezen fürdőhelyet, hol aránylag elég jól érzem magam. Atyám, ki egy dusztag földbírtokos jószágigazgatója, egy francia társalgóné kíséretében minden évben ide küld; a legjobb szándék vezérli, lehetőleg meg akarja hosszabbítani életemet.

Azt hiszi szegény, hogy én nem ismerem betegségemet és nem tudja, hogy röpiratok, tankönyvek bőven felvilágosítottak a phthisis természetéről és meggyőztek arról, hogy a halálé vagyok.

Szárazon és szenvedély nélkül beszélök a jövőre vonatkozó kilátásaimról. Nagyon jól tudom, hogy még egy ideig eltegeződöm és hogy rövid idő múlva fehér halotti ruhába burkolva nyugodni fogok, nyugodni mélyen a föld alatt. Csak egy kívánságom van uram: Ott-hon, szeretett atyám karjai között szeretnék meghalni.

Egy pillanatra mindketten hallgattak. Akos idegesen kapott homlokához, mintha el akarna arról valamit kergetni és azután egészen más dologról kezdett beszélni. A városról áttértek a fürdőre és Aurélia élénk színekkel festette le előtte a gyógyhely természeti szépségeit, elmondta neki, hogy milyen életmódot kell követnie és végre a fürdőben lévő társaságról kezdetek beszélni. Midőn Aurélia lakásához közeledtek, a társalgóné elébük jött és a beteg leány bemutatva neki kísérőjét.

II.

E naptól fogva mindig együtt voltak. A társalgóné kíséretében nagyobb sétákra indultak és azon voltak, hogy lehetőleg mulattassák egymást.

A mellbeteg leány, ki szenvedély nélkül, megadás-sal, szelid türelemmel várta a közeledő halált, sajátságosan megkapó hatást gyakorolt Akosra. — Eddig csak a színházak és szalonok kifestett arcu hölgyeit ismerte, lelke érzéketlen volt minden ideális benyomás, minden mélyebb érzés iránt. Megszokta, hogy csak divatbábokat, kaczer szíreket lásson a nőkben és ime most távol fővárosa társaságától, egy leány bukkan elébe, ki lemondott az élet örömeiről, mert le kellett mondani, kinek egész élete türesemből, megadásból állott és ki zugolódás nélkül nyugodott meg sorsában.

Nem volt épen szerelmes Auréliába. De minek is lett volna? Hiszen eleget élvezte már a szerelmet, érzelmei tették önkre tüdejét, tették érzéketlenné szívét, lelkét. Csak érdeklődött e leány iránt, kinek szellemessége szórakoztatta. Sőt nem egyszer a gondolkozásra is nyújtott neki anyagot.

Akos elhatározta, hogy barátjáné szeretetreméltóságát a mennyire tőle telik, hasonló figyelemmel fogja vizsgozni. Elhatározása nem volt minden önzés híján. Tudta, hogy akkor, midőn nem volt Aurélia társaságában, unatkozik, hogy a hosszú álmatlan éjszakákon csak kritikus egészségi állapotára kell gondolnia folyton, szakadatlanul. És éppen ezen gondolatoktól iszonyodott. — Nem mintha szemrehányásokat tett volna magának előbbi életmódjáért. A modern philosophusok azon osztályába tartozott, kik a kéjt az emberiség legnagyobb kincsének látják és a kik nagyon keveset törődnek az ideg és lélekölő szenvedély következményével. Nem félt a haláltól, csak azon gondolat gyötörte, hogy esetleg élnie kell majd a nélkül, hogy élvezni, örülni tudna.

Ily körülmények közt a fürdőhely nem is valami előnyösen hatott beteg testére. Csak kedvetlenül engedelmkedett az orvos rendelkezésének. Meg volt győződve, hogy szenvedései nem megtámadott tüdejében, hanem fékezhetlen vérmérsékletében gyökeredznek. A gyógyhelyen is kalandok után járt és kinosan izgatta, hogy nem talált ilyenekre.

Egészen más lány volt Selldorff Aurelia. Hernyórágta bimbóhoz hasonló. Halovány és beteg, de bájosan kedves, madonnaszerű megadásában. A világ, az élet élvezeteit, örömeit sohasem ismerte. A fiatal ember társaságában naivul viselkedett. A mi természetes. Sohasem forgott férfiak társaságában, az orvos mindig a legnagyobb csendet, visszavonultságot ajánlotta neki, mivel a legkisebb izgalom közelebb vitte volna a sírhoz a gyöngye beteges teremtést. Csak a könyvekből ismerte az egészséges emberek életét, a melyet szűzies, látványos képzelete az idealizmus rózsaszínű fátyolával vont be. A férfiakban ideálokat látott, kik szeretetreméltók és bizalmatklók és előkelő, kellemes modoru kísérője egészen megejtette az ő szegény ártatlan szívét, mely mit sem tudott ármányról, számitásról, rosszaságról. . .

III.

Vidor Akos mint említők, nagyon rosszul érezte magát a fürdőben. Kalandok, élvezetek után sóvárgó lelke nem talált kárpótlást abban, hogy naponként négy órát kellett sétálnia, hogy az ételeket hidegen kellett ennie és hogy este, plaidjébe burkolozva kiülhetett a szálloda erkélyére. Egészségi állapotában a legesekélyebb javulás sem állott be. Szárazon és rekedten köhögött, mint előbb, a vér éppen oly vastagon tört elő ajkai közül, mint mikor a fürdőbe jött és az arcán mutatkozó halványpiros rózsák meggyőzték, hogy a feloszláshoz közeleg.

Ez a felfedezés keserűséggel töltötte el kedélyét.

— Meghalok! gondolá egy este, midőn lefeküdt. Jó! De először még át akarom élvezni életem regényének utolsó fejezetét és . . . és azután készséggel dobom magam a halál hideg karjaiba.

Másnap reggel, mint rendszeren felkereste Auréliát, ez a sötény fái alatt várt reá és bájos mosolygással intett feléje, midőn megpillantotta.

— Már egy félórája várok önre Akos.

— Nem jól érzem magamat, kedves barátóm. Érzem a halál kopogását mellemben. A rideg vendég már türelmetlenkedik és elrabolja minden életörömemet.

— Ma rossz kedvében van Akos. Valószínűleg rossz álmatlan éjszakája volt.

— Igen Aurélia. Kinos gyötrelmes éjszakát virasztottam át és azon gondolkodtam, hogy az örömtelen élet nem ér annyit, hogy érdemes volna eltűnni érte azt a sok kint és kellemetlenséget, melyet okoz.

— Barátom! ön halátlan. Nézzem végig az én életem utján. Még eddig egyetlen olyan órát nem éltem át, melyet a szó valódi értelmében életnek lehetne nevezni. Az élet örömeit nem ismerem és mégis, vagy talán épen azért nem félek a rám leskelődő kaszástól.

— Nem eslekedett helyesen Aurélia, midőn nem szakította le azon virágokat, melyek oly gyéren mutatkoznak az élet tövises utján. Örömtelen életet folytatott mindaddig, hát sajnálja, hogy nem ismeri azt, a mi százezreknek örömet, élvezetet szerez, hogy meghalt a nélkül, hogy a mint ön vallotta — egyetlen órát igazában élt volna.

Es Akos közelebb hajolt a leányhoz . . . Szeme lázas tüzeben csillogott, melle zihált, arczán még tüzesebbekké váltak a rózsák . . .

Aurélia egész testében kéjes zsidbudságot érezett, a mint az ifju égető, perzselő szavait hallgatta . . . Lelkében tüzesen omlott a napsugár, egy új, eddig ismeretlen világ nyílt meg szemei előtt . . . Édes élvezetnek, kéjes örömöknek mámoros világa . . .

IV.

A két fűrdővendég hirtelen eltűnése nagy feltűnést keltett a fűrdővendégek között. Az urak és hölgyek nagy élvezettel tárgyalták a chronique scandaleuse e legújabb botrányát, a mi azonban egy cseppet sem zavarta a mi kedves párukat ama távol eső városka szállodájában, a hol a legkiesapongóbb életet folytatta . . .

Örült orgiákat űlt a két halálosan beteg ember. Aurélia egy csapásra hirtelen megváltozott. Mintha hirtelen álomból ébredt volna fel. Eddig szunnyadó szenvedélye óriási erővel tört ki belőle és mint hatalmas, véres karmu sas ragadta magával a gyenge áldozatot . . . Kéjes élvezettel vitte magával az ismeretlent: a káprázatot, a mámort, az örömet . . . Tudta, hogy nem térhet többé vissza a társaságba és hogy ez a visszatérés felesleges is volna . . . nem bántotta a lelkiismeret. Ha vétkezett, bűnhődik: a halál kísértetiesen meresztette rá tekintetét . . . és Aurélia behunyta szemét hogy ne lásjon és örült sóvárgással szívta magába a kéjt, a mérget, a pusztulást . . .

Szenvedélyessége nem ismert határt, gyenge, beteg teste vonaglott az élvezettől és Akos boldog volt! Szenvedélyes vérmérséklete megtalálta végre azt, a mit keresett: a kéjnek, élvezetnek kiapadhatatlan forrását, még az ő sóvárgását is felülmúló szomjuságot, még az ő szenvedélyét is megperzselő kéjvágyat. Ha egy-egy percze szemrehányást tett magának lelketlen tetteért, beteg fűdjére gondolt és ezinkizsan kaczagott fel.

És folytatták a gondtalan, izgalmas életet, míg a bimbó véglegesen elsárgult és hervadtan hullott le tőjéről. — Egy áttombolt éjszaka után visszatérhetetlen erővel tört elő a vér Aurélia melléből és az összetört leány halva rogyott Akos karjaiba, a ki vértelen arczával, fénytelen szemeivel mereven nézett az élettelen testre.

Azután leszorította a halott szemeit és nyugodtan vette elő irásztalát egyik fiókjából revolverét, melynek egyik golyóját agyába röpítette . . .

Gömörmezei boszorkánypercek a XVIII században.)*

I.

A szomorú emlékü szegedi boszorkányperrel egyidejűleg kezdett vette Magyarország többi részeiben is a boszorkányok kiirtásának sötét munkája. E bűnös üzelem, mely a XVIII-ik század első felében szedte hazánkban leginkább áldozatait, csakhamar kedvező talajra talált megynkben is s rövid idő alatt oly nagy mértékben elterjedt, hogy alig említhetnénk vidéket, hová el nem jutott és áldozatait meg ne követelte volna. Különösen, mikor Gömörmezei ezen időbeli ügyésze, *Kiss Imre de Bódogháza* bizatott meg a természet ellenes lények üldözésével, aki a megyei közgyűléstől nyert felhatalmazásnál fogva, — a legnagyobb szigorúsággal s kíméletlenséggel járt el megbízatásában. Alig két hónap leteltével a boszorkányok fogva tartására kijelölt helyet, *Kraszna-Horka* várának börtöneit eme szerencsétlenekkel töltötte be. Tulbuzgóságában még a kiváltságokkal bíró nemesi osztályt sem kímélte, s az elfogottak között nem egy tekintélyes családnak a tagja volt kénytelen a nép söpredékével megosztani a börtön fullasztó légkörét, elszüvedni a megaláztatást, érezni és tűrni a rideg közönyt, az embertelen bánásmódot, melyekkel részint a nép, részint pedig börtönfelügyelők részéről illetettek. E nyomasztó helyzeteket súlyosbította még azon aggasztó körülmény is, hogy az emberek közül való számkivételések miatt résztvevőkre, védőkre nem számíthattak, pártfogók nélkül magokra hagyatva — daczára büntelen voltakna — tűzhalálra vagy lefejezettséggel voltak kénytelenek adózni a kor bűnös szellemének: az el akult képzelet s általánossá vált vakhit megnyugtására.

Igazán megdöbbenők a példák, melyekre az elmondottak igazolásul hivatkozhatunk s a borzalom egy nemét érezzük átfutni idegenként, mikor megyei jegyzőkönyveinknek ezen szomorú adatokat tartalmazó sötét lapjait olvassuk. Felidézi ez képzeletünkben a kort, kis hitűségével, aljas fanatizmusával; a népet, mely lelkiismeretén erőszakot téve, sötét tudatlanságában a felvilágosodás helyett az obscurantismusként lett rabszolgájává s babonás hitében egymásután szolgáltatta ki embertársait áldozatul, a bűnvádi eljárás azon nemének, melyet „boszorkányper” név alatt ismer a történelem.

Jegyzőkönyveink tanúsága szerint, a megynkben lefolyt boszorkányperceknek első áldozata öv. *Egri Jánosné* családi nevén *Szuhay Katalin* héti lakos volt, akit 1713. július 4-én fogatott el a megye, a putnoki uriszéknél azon vándjára, hogy jövedémondással foglalkozik.)* Elfogtatása után — mely Csoltón történt — bilincsekbe verve Kraszna-Horka várába huzoztatott s itt börtönbe zárván, ellene a vizsgálat azonnal megindított. Ennek vezetésével *Kiss Imre*, a megye ügyésze bizatott meg, aki a vizsgálatot az ügyhöz méltó eredményre be is fejezte s az elért sikert írásba foglalva a megyéhez beküldötte; hozzá esatolván még azon iratokat is, melyekben a fogság alatt a vádlotton észlelt s a bűbajossághoz tartozó jelenségek soroltattak elő.

Miután e vizsgálati iratok alapján a vádlott bűnös sége megállapítva lón — három heti fogság után — 1713. július 26-án Pelsőzre a megye közgyűlése elé vezetett s itt az egybegyűlt rendek előtt Gömörmezeinek akkori alispánja — *Lányi Pál* — olvasta fel s ismertette a vádakat, majd a büntetendő cselekményt, mellyel *Egri Jánosné* vádatott s végül hivatkozva a gyakorlatban levő büntető törvényekre, a vádlott megbüntetését kérte E vádlevelé, mely a boszorkányperceknél

előttünk ismeretes nyomokon halad, előadja: „hogy *Szuhay Katalin*, *Egri János* hátramaradt özvegye, sem isteni, sem emberi törvényekkel nem gondolva, — mint szavahihető emberek is állítják — az Isten iránti félelem s a szent szék ellenére olyan tiltott dolgokat cselekszik melyek a bűbajossággal állanak összeköttetésben. Továbbá, hogy ezen személy oly közeli viszonyban van az ilyen bűbajosokkal, miszerint általános vélemény az ezen személyről, hogy ő az emberekre nézve ártalmas (ut communis suscipio de ead: persona quod hominibus nocet) azért mint ilyen a királyi törvények értelmében a bírának megbüntetés végett átadatik s a gyakorlatban levő büntetőtörvények szerint — intő példa gyanánt — tűzhalálra ítélendő. Minthogy pedig az is világos, hogy a putnoki uriszék bíráit, szomszédait s a lelkeszt is gyalázó és káromló szavakkal illette s ezen eseményeket tanuk is igazolják, miért is ugyancsak a büntetőtörvénykönyv 24-ik fejezete értelmében — köveztesék meg.**)

Ezen büntetőtörvények, melyekre a vádlevelében hivatkozás történik, — mint tudjuk — I. István és I. László királyaink által adattak ki s általok a bűbajosok s különféle ördögös mesterségekre! foglalkozó egyének ellen, — a korhoz mérten — a büntetés legszigorubb neimeit léptették életbe. E büntető törvények megtartották érvényüket a későbbi századokon is s a boszorkányok elítélésénél a törvényszék bírái által a legnagyobb pontossággal használtattak, a kik az ítélet végrehajtásánál a törvény betűihez a legmervebb módon ragaszkodtak. Minthogy *Egri Jánosné* is, — aki a vizsgálati iratokban foglalt tanuk vallomásai szerint! — „Szent György napján napkelte előtt a réten harmatot gyűjtött”; „Kraszna-Horka várából történt elhozatalakor szerelt nagy vihar volt”; „a putnoki templomban a lelkeszt, mikor a bűbajosság ellen praedicált, kigunyolta, szidalmazta és káromolta”; „a Mi atyánk elmondásánál e § t „Sed libera nos a malo” mindig kihagyta.”) ezen büntetőtörvényekbe ütköző bűbajos cselekedeteket követett el; továbbá mivel: „bal mellén a sarlónak kisebbitett alaku jegye volt látható” — tehát mint boszorkánynak, mint az emberekre nézve ártalmas személynek, méltó bűnhődését látták a vádlevelében említett büntetések különböző nemeiben. Ha ezen elmondottakhoz hozzá vesszük még azon esetet, hogy a vádlott ártalmatlansága érdekében tanukra nem hivatkozhatott, mert a kedvező tanuvallomás — a kor előtéltes felfogása miatt — azonnal bűnpártolásnak vétett, ugy könnyen elképzelhetjük az eredményt, mellyel e botrányos per a vádlottra nézve végződhetett.

A helyzet nyomasztó hatása alatt tehát hiába utasította vissza, *Egri Jánosné* nemes önértéssel a legaljabb rágalmakat, hasztalan tagadta*) a bünt mellyel vádolták, — önvédelme a megye rendei között viszhangra nem talált; sőt merev tagadása arra ösztönözte kényörtelen bíráit, hogy e pereknél használt vallató eszközök által kényszerítsék a boszorkányság vádjának önkéntes beismerésére. Ezen vallató eszközök illetve eljárások közül hármat említi megyei jegyzőkönyvünk. Első volt a *megfűrésztés próbája* (proba balneacionis) mely abból állott, hogy a vádlottat megkötözve többször a vízbe dobták, ha lemerült ártatlannak, ha pedig a víz felszínén maradt, — bűnösnek nyilvánították; második volt a *megmerettes próbája* (proba mensurationis) — azonban erről, valamint a harmadik esetben használt kízó vallatás (tortura) módozatairól bővebb felvilágosítást egykor feljegyzéseink nem nyújtanak, hanem csak annyit jegyeznek meg, hogy a vádlott mindazt beismerte, a melyekkel gyanusítottott s hogy ő boszorkány, önkéntesen elfogadta.

E kiereszkolt vallomás után ezéjokat elérvén, miután súlyosító körülménynek vétetett az, hogy a lelkeszt a templomban gyalázta és káromolta — rövid tanácskozás után, általános szótöbbséggel — őt egyen kivételével — a testben s lélekben megtört vádlottat — tűzhalálra ítélték*) továbbá vagyona lefoglaltott s elkoboztatni rendeltetett.

Ilyen szomorú véget ért öv. *Egri Jánosné* szül. *Szuhay Katalin*ra nézve az 1713. július 26-án Pelsőzre tartott megyei gyűlés. A bírák által a kor bűnös szellemének áldozatul oda dobott élete a máglya lángjai között ért véget. Azonban a máglyának szétáradó fénye még sem oszlatta el a homályt, melyet a vakhit vont lelki szemek elé, sőt a boszorkány elítélése s kivégeztetése által érzett győzelem örömeztete hathatósan ösztönözte őket arra, hogy minél hamarabb megszabadítsák a megye lakosságát ezen ártalmasnak s veszélyesnek látszó egyének bűnös üzelmeitől.

Közli: *Simon Mihály* ref. s. lelkész.

*) L. i. jknyv 189. l.

*) L. i. jknyv 193. l.

*) Illa simpliciter omnia negat. L. i. jknyv 194. l.

*) Communi voto — rogo — est adjudicatu. L. i. jegyzőkönyv 198. l.

A kis tudós.

(Kép az iskolai életből.)

Apja konvenziós eseléd volt az uraságnál. Évi fizetésére állott 25 frt készpénzből, ezen felül 12 htl. kenyérnek való szemes ételből, meg 4 szeker fajarandóságból. Önök uraim, kik ezen sorokat olvassák, a kétkedés és meglepő csodálkozás vegyes érzetének hatása alatt bizonyára azt gondolják, hogy ezen javadalmazás lehetősége ki van zárva, mivel ily fizetésből megélni teljes lehetetlenség. Pedig ez való igaz. Ezekre és ezerekre megy fel hazánkban az oly családok száma, kiknek megélhetése a fenti budget keretén belül mozog. Ezek a nyomorultak a társadalom ehez, fázó alakjai, kikkel a haladó kor szelleme egy cseppet sem törődve, ott hagyja őket az évezredek előtti állapot iszapjában snylódni. Pedig ezen ujkori rabszolgák helyzete fenyegető módon egyre nagyobbodó, már is elodázhatatlan kérdést képez, melynek megoldása bármennyire katasztrófszerű legyen is, végeredményében mégis áldásos hatású leend az emberiségre, mivel az újjászületett társadalmat egészségesebb alapokra fekteti, az emberiséget erkölcsiében megemesíti. Ezen nyers tömeg, mely a társadalom kezében csupán eszköz, lassan-lassan kezd elevenedni, öntudatra ébredve kezd eszmélni; a társadalmi állapotokat szigorú bírálat alá veszi, emberi jogokról beszél, s helyzetének emberi méltóságán aluli voltát kétségbeesítőnek tartja.

De visszatérve félbeszakított elbeszélésemre, el kell ismernem, hogy az apa, daczára az óriási nyomornak, melyben családjával tengődött, kétségbeesítő helyzetébe úgy a hogy beletörődött. Sőt mi több, kis fiának az akkor még csak 6 éves *Palin*ak taníttatására is gondolt, mely elhatározás ily súlyos anyagi viszonyok között legalább is nem köznapri erkölcsi erőre mutatott.

A kis *Palit* a hat éves nyomoruság testi fejlődésében nagyon megviselte. Kicsike, összetöporódott volt az istenadta annyira, hogy midőn anyja őt behozta az iskolába, látva a testileg oly visszamaradt gyermeket, eleinte vonakodtam őt az iskolai felvételi naplóba bejegyezni.

Vigyé a fücskát baza — szoltam az asszonyhoz, maradjon a fiu egy évig otthon, az alatt megerősödik s a jövő tanévben okvetlenül beválik.

Mire az anya panaszos zokogásban tört ki. Beszédeből annyit értettem meg, hogy én fiát azért nem akarom fölvenni, mert talán attól tartok, hogy a fiuért járó tanítási díjat nem kapom meg tőle. Hiszen ha csak az a baj, folytatá tovább az asszony, ha máskép nem, lefogja dolgozni azt nekem napszámban.

Látja jó asszony, felelek neki meghatottam, itt ül Ványóék kis *Józsija*, amott meg az a piros kendős leányka, *Lukácsék* *Marcája*, ezeknek a szülei szintén konvenziós eselédék, kik egészen ingyen járnak fel az iskolába. Nem a tandíj itt az akadály, hanem látja maga is, hogy a gyermek még nagyon gyenge; félek tőle, hogy az iskola még jobban hátráltatni fogja a fiut fejlődésében.

Kapacitáláson azonban nem használt semmit, az asszony megmaradt állhatatosan szándéka mellett, mire majd én is, nehogy az asszony jóakaratomat tévesen félremagyarázza, elvégre belenyugodtam kívánságába s a kis *Palit* az iskolai naplóba való bejegyzés által a rendes tanuló sorába ünnepélyesen beigtattam.

Ily előzmények után lett a kis *Palit* iskolám rendes tanulója. Lépésemet sohasem bántam meg, sőt ellenkezőleg még most is jóleső örömmel gondolok rá, mert ő volt iskolám egyik legszorgalmasabb és legtehetségesebb tanulója.

„Mens sana in corpore sano” paedagógiai aranymondásnak itt épen az ellenkezője látszott érvényre jutni. Gyenge, összetöporódott testben szép tehetség lakott; élénk sokat mondó szeme hű tüköre volt szellemének. Ő volt mindig első az iskolában. A reggeli napsugár az ablakon behatolva a tanterembe, *Palit* rendszeren ott találta szokott helyén ülve.

Szokásom szerint minden nap benéztem az iskolába korábban. Egy napon a mint bejöttem az iskolába, a kis *Palit* mély gondolatokba merülve találtam, annyira, hogy észre sem vett engem.

Min töröd a fejedet *Pali*, kérdeztem őt.

Kissé megijedve rám nézett s nagy meglepetésemre a következő kérdést intézte hozzám: Ugy-e tanító ur, Amerika innen nagyon messze van? A bizony, felelém, igen messze van kis fiam. Mire azután, hogy egy kis fogalma legyen ama nagy távolságról, mely hazánkat elválasztja az új világtól, megmagyaráztam neki, hogy először is vasuton, a milyent itt a putnoki állomáson eleget láthatott, kell vagy két napig utaznia, mire Hamburgba vagy Brémenbe ér az ember, hol hajóra szállva 8—10 napi tengeri utazás után Amerika partjain köt ki.

Hanem fiam, miért kérdezted te azt tőlem?

Hát tanító ur, az apa ugy esténként beszélgetés közben igen gyakran panaszkodik, hogy nagyon sokat es nehezen dolgozik s még sem keres annyit, mennyiből minket tartatani képes volna; ha sorsában egy kis javulás nem fog beállni, ugy eltökélt szándéka Amerikába kivándorolni. Jobb is lenne ott, folytatá *Pali*, a szegény emberekkel nem bannak ott oly alaváló módon mint nálunk. A minap is a bérlő ispánja szegény apámát legazemberezte, s hitvány parasztkutyának nevezte azért, mert szerinte nem elég gyorsan végezte dolgát az etetésnél. Oh tanító ur, itt nálunk nagyon rosszul megy a szegény ember sora.

Kis szocialista, gondoltam magamban, már te is képes vagy átérezni a munkás nép nehéz sorsát.

Az én kis *Palim* azalatt folyvást előbbre haladt az elemi ismeretekben. Az „abc” alapvető tudomány ismeretében már teljesen bele volt avatva, annyira, hogy a karácsonyi ünnepek közeledtével egészen irástudó ember vált belőle.

Igen örültem a szegény kis fiu szép előmenetelén s különös megnyugvásomra szolgált, midőn tapasztaltam, hogy mióta iskolába jár fel, testi fejlődésében is észrevehetőleg örvendetes változás állott be.

Igen örültem főleg azért, mivel így okoskodtam, a szép tehetségű fiu idővel, ha nem is a tudományos, de ipari pályán bizonyára boldogulni fog s támasza lehet egykor munkaképtelenné vált öreg szüleinek.

A végzet azonban nem ugy akarta. Egy napon, a mint beléptem az iskolába s szemeim mint rendszeren önkénytelenül az ő* helye felé irányultak, a legnagyobb meglepetésemre helyét őrösen találtam. Tudakozásaimra azt felelték a fiuk, hogy beteg. — Mire rögtön egy közlelben lakó kis fiut küldtem lakására, ki azzal a szomorú hírrel jött vissza, hogy *Palinak* fája a torka. Hogy ezen leverő hírrel szemben felmerült kételyeimet eloszlassam, főleg azonban hogy személyes meggyőződést szerezzek magamnak *Pali* állapotáról, magam mentem el hozzá.

Alacsony, sárból és fából összevert kis viskóban lakott a szegény család. Valamikor elég szilárdan, egyenesen állhattak falai, most azonban már nagyon is meglátszott rajtok az idő vas foga. A ház alapját képező talpfák végre engedve az idő romboló erejének lassu korhadásnak indultak. Az enyészetnek ezen láthatatlan munkája okozta, hogy a ház már elbeszélésünk idejében elvesztette eredeti formáját, falai kissé jobbra dőlve ferde állást nyertek.

Ezen nankingi toronyra emlékeztető ferdeállás fokozatosan s ijesztő mérvben kezdett nagyobb és nagyobb eltérést mutatni a függőleges iránytól, ugy hogy elbeszélésünk idejében is már halálmegvető életkockázattal járt a házban való tartózkodás.

A bejárat oly alacsony volt, hogy csak mélyen meghajolva voltam képes a szobába jutni. A földes szoba gyilkos miazmakkal teli levegője majdnem a lábamról vert le. Ott kuporgott a szegény, egy híhetőleg ágyat pótló faalkotmányon, melynek lábai mélyen a földre voltak verve. Szemei lázas fényben égtek, arca szokatlanul piros volt. Megdöbbenve álltam fekhelye előtt. Spító lélekzete,

*) Ezen közleményemhez az adatokat, azon megyei jegyzőkönyvekből vettem, melyeket néh *Lenkey Zsigmond* kivonatossan lemasolt s kéziratban hátrahagyott. S. M.

*) Vidua Egriana in Hét . . . apud J. Magistratum querelas de sortilegio instantias ineaptuanda decernitur. L. Nro 19. Protocolum Cottus Gömör 1713. usque ad 1714. inclusive. F. 175.

a lázas pír, mely arezát elborította, a gyermekbetegségek legborzasztóbbiára a differitizre engedett következtetni.

Mi bajod Pali? Ujjával torkára mutatva, gyenge, szipító hangon felelte, hogy fáj. Az anyja, ki az alatt bejött a szobába, esendesen zokogott.

Ne sirjon jó asszony, a baj nagy, de ha elég korán érkezik orvosi segítség, a fiúcska még megmenthető.

Az orvosnak a mintegy három óra járásnyira fekvő E. városból való elhozatala költséggel járt. Az asszonynak egy árva garasa sem volt.

Ily válságos helyzetben erkölcsi kötelességemnek tartottam az asszonyt anyagi zavarából kisegíteni.

Ily szándékkal hazatérve elbeszéltem a feleségemnek, ki mellesleg mondván házi pénztárnokom volt, szegény Pali baját s áttérve az asszony kétségbeejtően szorult helyzetére, őt forintot kértem részére.

Jóakaratu szándékomban azonban hajótörést szenvedtem.

Feleségem ugyanis azzal a kellemetlenül érintő hírrel lep-t meg, hogy két pár gyermekkezipő megvétele, továbbá a szabó számlájának kiegyenlítése s egyéb előre nem látható kiadások teljesen kimerítették pénztárunkat. A 33 frt 33 krból álló tanítói fizetésem tehát oda volt. A viszonyok ily kedvezőtlen alakulása mellett végre elhatároztam magam, hogy személyesen megyek át a bér-lőhöz, hol előadva a szegény ember baját, legalább fogat-ot eszközölök ki számára, mely az orvosért menendő lesz. Elhatározásom várakozáson felül sikerült. A bér-lő kivétel-esen oly előzékeny volt, hogy rögtön befogatót s ezen-felül 5 frtot küldött az ispánnal a szegény asszonynak. Teljes négyóra telt el, mire az orvos hosszú, kínos vá-razozás után megérkezett. Megvizsgálván a beteget, azonnal konstataálta az általam csak sejtett veszedelmes betegséget s kijelentette egyuttal, hogy a gyermek ment-hetetlen. Megnyugtatóul azonban rendelt orvosságot, melyre már nem volt szükség, mert mire az megjött, a szegényke már kiszenvedett.

Az őszi részvét szomoru hangján közöltem más nap az iskolás gyermekekkel a mélyen leverő hírt. A könyvtől ragyogó szemek elárulták azt az igazi benső részvétet, melyet a kis Pali halála növendékeim szívé-ben keltett.

Következő nap volt a temetése, melyen falusi szo-kás szerint az egész falu népe kivétel nélkül megjelent.

Midőn sirja előtt iskolatársai ajkain megcsendültek a három szolamu gyászdal szomoru akkordjai, az egész gyülekezet hangos zokogásba tört ki, s az igazi részvét eme fájdalmas hangjai összevegyültek a kis koporsóra hulló rögök tompa zuhanásával.

A bánatos szülőknél, kiknek minden nyomorúságuk mellett a kis Pali volt a szemefényök, a súlyos csapás, az Amerikába való kivándorlás eszméjét végre teljesen megérlette s a következő év tavaszán ott hagyta azt az otthont, mely annyi szenvedés és nyomornak volt a fészke, s hajóra szállva átvitorláztak az újvilágba.

Jánosy Gyula.

Dobsinai népmondák.

A dobsinai nép élénk fantáziájáról tanuskodnak azon mondák, melyek gomba módra teremnek ajkán. Régeb-ben Mikulik József Dobsina város monografiájának érde-mes megírója gyűjtött egybe egy ilyen munda-ciclust a „Képes Családi Lapok” számára, ujabban Klein Samu tanító szedi ezeket versbe*) a Dobsinaiak sajtósága német dialektusában („Bulener“). Az ő szívesége folytán ju-tottam azon szerencsés helyzetbe, hogy ezek közül nehá-nyat bemutathatok.

I. A mi ősnök.

A „Hopgarten” nevű hegyen régen egy ezüstbánya volt, melyben annyi volt az ezüst, mint másutt a kásvics. Őseink nem áshatták ki oly könnyen a nemes érczet a földből, mint mi, híret sem ismerték ők a puskapornak és dinamitnak. Hogyha mégis roppant fáradsággal fel-színre hoztak néhány mázsa ezüstöt, azt a murányi és a krasznahorka-várallyai rablólovagok alkalomadtán elemel-ték. Hiába volt ilyenkor minden rimánkodás, irgalmatla-nul kifosztották a védtelen bányász népet. Így történt ez kétszer-háromszor. A szegény emberek hiába kinlódta-k, véres verejtékük árán szerzett vagyonuk mindig a mar-talócek birtokába került.

Ezen tarthatatlan állapoton akart Jirk bánya felügyelő segíteni. Ejjékor összehívta a bányászokat s így szólott hozzájuk: „Rossz idők járnak ránk! Ha már becsület-es keresményünk gyümölcsöt magunk nem élvezhetjük, hát inkább élvezzék ezt fiaink, mint az istent nem ismerő rablók. Most megint jó sok ezüstöt szedtünk össze, mely-et már 3 nap óta rejtegetek. De hiába! Ha a martalócek neszét veszik, még holnap itt teremnek és kirabol-nak minket. Hogy ennek elejét vehessük, jónak látom ezt a nagy kincset a földbe temetni. En majd ki fogom ennek a fa toronytól való távolságát mérni, és e titkot csak fiainak mondom el, ő az ő fiának és így tovább. Mindaddig a föld mélyében marad az ezüst, míg jobb idők nem járnak népünkre.” — „Maradjon ott!” kiál-tották mindnyájan chorusban. — „Helyes! Most pedig esküdjetek meg erre hűnepszöven! Mily örömmel fogják utódaink sirunkat megkoszorúzni, ha majd megtudják, hogy mennyire szívünkön viseltük az ő jólétüket.” — A temérdek ezüstöt szépen elásták, azt a helyet pedig tel-jesen egyenlővé tették az anyafölddel. Megállapodásuk szerint Jirk kimérte, hogy mily távolban fekszik a kincs a fa toronytól s ezt közölte fiával.

Mikor a rablók ismét eljöttek látogatóba, a remélt ezüst helyett csak üres hordókat találtak. Erre bosszúból felgyújtották az egész várost, a toronyfal sem tettek ki-vételt. A város idő folytán újból felépült, új toronyt emeltek, de ez már más helyre került. Jirk unokái már hiába méregették a 150 lépést minden irányban, a kincset nem akadtak rá. Senki sem tudta, hogy hol volt a régi torony, s-nki sem tudta, és még ma sem tudja, hogy hol van a kincs elásva. Nekünk pedig vigasztalásul szolgálhat az a tudat, hogy mégse került a martalócek kezébe az a sok ezüst. Hátha még akad oly szerencsés halandó, ki megtalálja az elrejtett kincset.

II. A velenceiek.

A régi jó időkben gyakran lehetett nálunk olasz embereket látni, kik azt mondták, hogy messze földről,

Velencéből jönnek. Rendszeren tavasszal érkeztek, a nyár folyamán teleszedték magukat mindenféle kövekkel, összel már se híruk, se hamvuk nem volt. Mindenki gunyolta ezeket a napbarnította embereket, a pásztorok kövekkel dobálták, ők azonban nyugodtan felszedték ezeket, mintegy ezt mondogatták: „Kár azokkal az ásványokkal így bánni, többet érnek azok, mint a ti teheneitek!”

Egyszer éjnek idején egy Dréta (András) nevű bá-nyászhoz állit be két ilyen velencei ember. Arra kéri, hogy jó jutalomért hozzon magával egy esákányt, majd hasznát veszi. — Azzal elindultak a kuperpark (réshegy) felé, tetején letelepedtek. Az egyik olasz levág néhány vesszőt és azokkal egymás után megüti a szikla oldalát. E közben megnyílik a hegy s Dréta azon veszi magát észre, hogy valami szép teremben van, melynek fala csakugy csillog az aranytól és ezüsttől. A mint magához tért bálulásától, esákányával egy darab aranyat üt le és azt tarsolyába rejti. — Alig tette ezt meg, rögtön két óriási kutya jelenik meg, az egyik olasz pedig a megré-mült embernek segítségére siet és vessejével elüti a ha-ragos állatot. Majd megparancsolja Drétának, hogy a szikla oldaláról szedjen le egy rakás követ, azt rakja a magával hozott zsákba. Az a kő pedig nem volt egyéb, mint szinarany, melynek fénye vakítólag hatott a szor-galmasan dolgozó bányász szemére. Az olasz újból meg-ütötte a hegy oldalát s erre a varázsütésre ismét oda kerültek, a hol ez előtt voltak. Drétát elkergették, mivel ez az egyik velencei szavai szerint már ugy is elvette jutalmát. A kétségbe esett ember csak később vette észre, hogy az a darab nincs már nála.

A velenceiek eltűntek, vele együtt a Dréta nyu-galma is. Ezóta napról-napra ott lehetett őt látni a Ku-perparkon, a hogy mogyoró-vesszőkkel verdesi a hegy oldalát, de ez nem nyílt ki, mert az olaszok valami büvös mondást használtak, mit Dréta elfelejtett. A hegy már egészen kopár, de nem mindenki tudja hogy miért. Hát bizony a szerencsétlen mind kivagdosta a mogyoró eserjéket az édes remény fejében.

IV. A kinesszomjas szűz.

A török kirabolta az egész vidéket, kiméletlenül lemezárrolta a védtelen lakosokat. Egy leány magához veszi megtakarított pénzét és a setét éjben mint egy köd-kép lebblen tovább, a nélkül hogy visszanézne, fut a közeli erdő, a Maron felé. Hátra se pillant, de a tűz lángjától megvilágított mezőn látja saját árnyékát. Hallja, mint döl össze az égő városban egyik ház a másik után, de ő semmivel sem törődik, csak biztonságba hozhassa kincsét. Az az önző, kapzsi leány a pengő érczért el-hagyja mindazokat, kik hozzá legközelebb állnak, elhagyja rokonait, barátait. De ime alig bir már futni, térde mo-g, végső erőfeszítéssel akar menekülni, közbe-közbe felkiált: „Istenem, istenem segíts!” Már elérte az erdő szélét, de itt lába felmondta a szolgálatot — összerogy. Nyomába jön egy pogány harcos, turbánja meg-meg akad a galyakon. A leány remegve teszi össze kezét, kegyelemért könyörög: „Kegyelem, kegyelem, harcos! Ne érintse szentségtelen kezed azt a kincset, mit én 20 éven keresztül takarítottam meg magamnak!”

Még egyszer el akar menekülni, a vad mohamedán azonban utoléri. Mint a maeska ugy csapott le prédájára, de a lány erősen kebléhez szorítja pénzét. Vad indulattal döfi a pogány lándzsáját a kinesszomjtól fuldokló leányba és erőszakkal veszi el azt, mit jó szerével el nem vehetett.

Ha valaki esendes nyári éjszakán a „Maronba” megy, egy fehér alakot lát, mely ide-oda hajlong és sze-degeti a pénzt, mely immár kavicsosá változott. Keble egy lándzsával van átdöfve, félelmetes jalkiáltása messze elhallatszik az éj esőndjébe.

IV. A három tulipán.

Akkor történt ez — mit most el fogok mondani — mikor még a szarvasok szaladgáltak hegyeink közt és mikor még szántóföldünkön megérett a köleskása*). Volt egy szénégető, ki a Hiasch családból származott. A mint kiment a hegyek közé, hogy mindennapi munkáját elvé-gezze, három gyönyörű szép tulipánt pillantott meg. Leszakitotta, hogy gyermekeinek örömet szerezzen vele. Másnap ismét arra vitt el utja s megint ott látta a há-rom tulipánt. Így történt ez minden nap. „Ejnye; gon-dolá magában a szénégető, ez bizonyára isteni jel lesz, hogy itt valahol kincs van elásva! Nézzünk utána!” Kö-vetkező nap már esákányokkal felfegyverkezve jött ide és ásni kezdett. Fáradsága nem volt eredménytelen, nem-sokára egy esomó aranyhoz jutott. Mint repdesett szive az örömtől, mikor ezt feleségének átadta!

Egyszerre minden megváltozott. Az asszony és a leányok selyem viganót hordtak, a szénégetés szünetelt. A hirtelen meggazdagodott család szóba sem állott más közönséges halandóval. Az egyik fiu Lengyelországból házasodott, a másik egy kekszemű leányt hozott az al-földről. Vége, hossza nem volt az egymást érő mulatsá-goknak. Mikor már ebbe is beleuntak, azt ajánlotta a kisebbik fiu a bátyjának, hogy eseréljenek feleséget. Ez beleegyezett, mert ő ugyis mindig a kekszeműért rajon-gott. A pap nem akarta rájuk adni áldását, de mit tör-dtek ők azzal, hisz az az áldás ugy is felesleges.

Bizony mióta az Isten így felvitte a dolgukat, azóta már nem lehetett őket a templomban látni. Pedig hej! ki az Istenről megfeledkezik, megfeledkezik arról az Isten is. A két asszony végre megunta a sok dinom-dá-nomot, minden pénzt felszedett s egy éjjel szépen elszö-kött. Ezentul már a szénégető megint keze munkájával kereste kenyerét, családját pedig mindenki megvetette. Ha esinján bántak volna azzal a rengeteg pénzzel, még öreg korukban is gond nélkül hajtották volna fejüket nyugalomra! Wiesinger Frigyes.

*) A dobsinaiak ezt a kort tartják az „aurea aetas”-nak.

Irodalom.

Jókai-album. „A Honvéd” című politikai napilap, mely oly rohamosan hódította meg a közönség rokonszenvét, pompás ajándékkal kedveskedik előfizetőinek ka-rásony ünnepére. Gyönyörű diszkötésű kötetben mutatja be a Jókai-album a korszerű író legkiválóbb regényeinek hőseit, művész kéztől megrajolt színes képekben, ma-gyarító szöveg kíséretében. Az albumot Jókai Mórnak arcképe nyitja meg, majd bemutatja őt dolgozó szobá-

jában. Ne hiányozzék ez a remek mű egyetlen magyar ember asztaláról sem. Hisz könnyű szerrel juthat hozzá mindenki. Csak elő kell fizetni 1 frttal egy hónapra „A Honvéd”-re Mutatványszámot bárkinek 8 napig ingyen küld: „A Honvéd” kiadóhivatala, Budapest, VI. Révay-utca 14. szám.

„A Hét” utolsó száma élén a következő felhívást intézi olvasóihoz: Ilyenkor karácsonytájt az újságok dupla erő-vel szoktak olvasóikhoz fordulni, h hogy őket előfizetésre buzdítsák. A Hét a maga részéről inkább szokásból áll bele a hangversenybe, melyben a napi lapok időre ép ugy megelőznek és felülmúlnak bennünket, mint a nagy dob erejére nézve. A Hét nem ígér semmi rendkívülit, csak azt, hogy folytatja, ahogy megkezdte. Annak az olvasóközönségnek, a melyet a A Hét maga alkotott ma-gának, elég, ha emlékeztetőbe hozzuk, mi mindent nyuj-tott neki eddigi négy évi fennállása alatt. A Hét és amíg egy felől a régi írók közremunkáló támogatásában részesült, másfelől a maga számára egész új írói nem-zedéket nevelt és állított munkába. Azt ígérjük hát, hogy A hét mint eddig, ugy ezentul is a magyar iro-dalom termelésének, különösen az ifju garda produk-cziójának a javát fogja közönségének nyujtani és ennek a termelésnek értékétől és színvonalától fog függni „A Hét” niveauja is. És függeni fog az értő közönség támo-gatásától, amely eddigi buzgalomával és elismerésével nagy erősségünk volt. „A Hét” előfizetési ára: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

„Magyarország” cím alatt függetlenség és 48-as párti politikai napi lap jelent meg e hó 20-án, mely-nek felelős szerkesztője s tulajdonosa dr. Holló Lajos orsz. képviselő, h. szerkesztője Inczedy László, főmunka-társa Bartha Miklós orsz. képviselő. E lap ezélja: hogy a magyar nemzeti állam kiépítésének egyik főharczosa legyen; hogy a szétforgácsolt, egymással szemben álló erők egyesülését a nemes cél érdekében előmozdítsa, mert csak így érhető el, hogy a trón és nemzet köles-önös bizalma alapján mielőbb fölepíttessék az egységes, nemzeti, önálló és szabad Magyarország. E lap a köz-jogi ellenzék programjának alapján áll, így közjogi té-ren Magyarország önállóságának és független állami lé-tének kivívásáért, belügyi téren pedig az állami intézményeknek szabadelvű, demokratikus alapon leendő át-alakításáért küzd. Kitzűzött irányában a politikai elveiben nem ingadozik, véleményét szabadon nyilvánítja mindig s mindenkivel szemben, igazságos, elfogulatlan és tárgyila-gos lesz minden sorában; felöleli a nemzeti közműve-lődést, az anyagi jólétet, az igazságszolgáltatás és köz-igazgatás orvoslását, a mezőgazdaság-, ipar- és kereske-delem fejlesztését, a főváros, egyes városok, szóval a vidék érdekeit. Naponta legalább 16 oldalon jelenik meg. E lap hozza be először a külföldi lapok példájára a ma-gyar hírlapirodalomban még egyedül álló azon újítást, hogy a lap teljes szövegben az ország legtávolibb részé-ben is már a reggeli órákban az olvasók kezeiben lesz, magában foglalva a vezércikket és legújabb belpolitikai híreken kívül az összes aznapi bel- és külpolitikai ese-ményeket, tőzsdei árfolyamot, közzgazdasági tudósításokat, ezenkívül tárczát, regényt stb.; s e tudósításaival az összes hazai lapokat megelőzi. Előfizetési ára egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr., egy hó-napra 1 frt 20 kr.

Hirek és vegyesek.

Vasuti bélyegjegyek. Egy igen fontos és érdekes újításról tesz említést budapesti tudósítónk a vasuti szem-lyszállítás terén, mely hivatva van Magyarországnak a vasuti szállítás reformja terén elfoglalt kiváló poziczió-ját még jobban emelni. Az új eredeti és praktikusnak látszó eszme Lukács Béla kereskedelmi miniszteré. Lényege az, hogy az eddigi utazási jegyek helyett vas-uti bélyegjegyek hozatnak be, melyek teljesen fölöslegessé teszik, hogy az utas a pénztárnaknál tolongjon vagy vár-jon, míg jegyet válthat. Minden trafikban ársítami fog-nak úrlapokat, melyekre az utazni szándékozó maga írja rá az elindulási és végállomás nevét s aztán ugyancsak a trafikban vásárol annyi vasuti bélyegjegyet, a mely megfelel az utvonat hosszának. Az úrlapok fél krajezár-jával lesznek kaphatók, a bélyegjegyek pedig 25—75 krajezárások és 1—5 frtosok. Ha valaki például innen Budapestre akar gyorsvonaton utazni a II-ik oszt., a 12. zónának megfelelően egy 5 és egy 1 frtos bélyeg-jegyet ragaszt az úrlapra s beírja a végállomást. S ezzel a lappal felszerelve bármely pillanatban minden lebélyeg-zés vagy a pénztárnál való időzés nélkül beszállhat a vasuti kocsiba. Az ellenőrzés nagyon egyszerű a vasuti bélyegjegyek közepén át vannak lyukasztva s az ellenőr, miután meggyőződött róla egy pillantással, hogy a kellő értékű bélyegjegy van az úrlapon, a bélyegjegy egyik felét leszakítja, míg az utas másik felével a végállomás-nál kiszáll. Ily módon a vasuti igazgatóság is könnyű áttekintést szerezhet a visszaszármaztatott jegyekről. Az újítás esetleg már a jövő január 1-én életbelép s vasuti kö-rökben bizton hiszik, hogy be fog válni.

Új személydijszabás a m. á. v. vonalain. 1894. év január 1-ével a m. á. v. összes vonalain új személy-dijszabás lép életbe. Ez új személydijszabás életbelépte-tését az igazgatóság indokolása szerint szükségessé tet-ték ama körülmények, hogy részint számos új vonal, mint a szab. osztrák-magyar államvasutársaság magyar vonalai, a magyar észak-keleti és az arad-temesvári vas-utak, nemkülönbén a pécs-bárcsi vasutak államosítottak, részben pedig, hogy a zóna-dijszabás életbelépte óta szá-mos új megállóhely és állomás rendszerezett. Ez új díj-szabás a zónák szerinti menetdíjak teljes épségben tartásával leginkább a szomszédos forgalmu állomásokra tartalmaz újításokat s jórésben idevonatkozólag menetár-emelkedéseket. Fontos újítás továbbá még az, hogy na-gyobb távolságoknál mint különösen a XII. vonalsza-kasznál a menetjegyek ezentul csak 24 óráig lesznek érvényesek, s hogy azok csak egyszeri megszakítás nél-küli utazásra jogosítanak. A menetjegy érvényességének e 24 órai tartama a XIV. vonalszakasznál viszont azon előnnyel jár, hogy a XIV. vonalszakaszú jegyek a 24 órai érvényességi időn belül bármely tetszés szerinti kerülő uton is használhatók, ha azokkal az utasok a budapesti állomásokat nem érintik.

*) Lásd Klein Samunak a „Karpathen Post”-ban (1889—1893.) megjelent tárcza versét.